

Vpl. Pyhäjärvi

Maanantai 19. huhtikuuta 2010

Pyhäjärveläisyyden vaalija – Karjalan puolustaja

N:o 4 55. vuosikerta

Vpl. Pyhäjärvi-seuran lippu naulattiin juhlavasti Karjalatalolla

Oma lippu on yhteisyyden symboli

Kolmisen vuotta sitten Vpl. Pyhäjärvi-seura vietti 50-vuotisjuhliansa, ja tänä vuonna 21. maaliskuuta oli ikään kuin jatkojuhlien aika: seuran oma vastavalmistunut lippu naulattiin juhlavasti Karjalatalolla pidetyssä tilaisuudessa.

Lipun vihkiminen on lu- vassa kesäkuussa Karjalan Liiton 70-vuotisjuhlien yhteydessä Helsingissä, jonka jälkeen tuorein pyhäjärveläisyyden symboli osallistuu juhlakulkueeseen sato- jen muiden karjalaislippu- jen kanssa.

Pyhäjärvi-seuran lippu perustuu **Kaarle Viikan** aikaan suunnittelemiin heraldisiin tunnuksiin, jotka jo aiemmin ovat olleet käytössä säätiön lipussa, vaakunassa ja isännänviirissä.

Pyhäjärvi-seuran lipun viimeistelystä huolehti tamperelainen heraldikko **Harri Rantanen**, joka myös lausui saatesanat lipun nau- lausjuhlassa.

– Lippuja on käytetty Suomen alueella jo esihistoriallisista ajoista lähtien. Todisteina Suomessa 1200- ja 1300-luvulla käytetyistä ritarikulttuuriin liittyvistä li- puista ovat Suomen hert-

tuan sinetit, joissa herttu- alla on käsissään peitsilip- pu, ja itse lipussa on tun- nuksena herttuan sukuvaa- kuna.

– 1400-luvulla käytetyis- tä lipusta taas kertovat Suomen keskiaikaisiin ki- vikirkkoihin tehtyt kalkki- maalaukset, jotka esittävät laivoja lippujensa kera, sel- vittä Rantanen.

Lippu on yhdysside

Painoasussa sana ”lippu” mainitaan ensimmäisen kerran vuonna 1544 Mika- el Agricolan teoksessa Ru- couskirja Bibliasta.

– Sana ”lippu” tulee to- dennäköisesti sanasta ”li- putin”, joka oli vanhassa kansankielessä petäjän ohut kuorikalvo, jota tuuli hei- lutti.

– Lipulla on ollut ja on oma merkityksensä. Se symbolisoi kansakunnan tai yhteisön itsenäisyyttä ja yh- tenäisyyttä. Pyhäjärvi-seu- ran lippu muistuttaa työstä oman kotiseudun muiston vaalimisesta ja antaa voi- mia sen ylläpitämiseksi.

– Tämän lipun suuri sym- bolinen merkitys on perin- nelippuna. Suomen kalta-

Vastanaulatun lipun asettivat Suomen lipun rinnalle Kari Uusitalo ja Meeri Kuusisto.

sen pienen valtion sisällä elää omaa elämäänsä Kar- jalainen kulttuuri. Olemme kuitenkin ajassa jossa kuun- telemme samoja radioase- mia ja katselemme samoja televisio-ohjelmia kuin koko Eurooppa. On suuri vaara, että kuljemme kohti aikaa, jolloin tuo arvokas kulttuurihistoria hiipuu ja joutuu väistymään voimak- kaampien ja suurempien kokonaisuuksien tieltä, Rantanen sanoi.

Oman lipun naulauksen hän katsoi yhdyssiteeksi seuran jäsenten välille.

– Musta ja punainen väri lipussa kertoo nyt ja tule- vaisuudessa tunnustautu-

misesta karjalaisuuteen. Kannetaan tätä lippua mis- sä ja milloin tahansa, sen yksi tärkeimmistä tehtävis- tä on muistuttaa jokaista juuristamme ja kunnioit- taa menneitten sukupolvi- en työtä. Muistuttakoon se myös siitä, että kuulumme Karjalan heimoon, jolla on aina oma paikkansa isän- maassamme. Antakoon tämä lippu voimia säilyttää ja vaalia menneiden aiko- jen muistoja ja tapahtumia sekä olkoon omalla taval- laan siirtämässä niitä tule- ville sukupolville.

Seuran pj. Kaarina Pärssinen ja heraldikko Harri Rantanen.

JATKUU s. 2.

Naulaajia oli kaikkiaan 20. Vas. Pekka Matikka, Risto Kuisma, Antero Pärssinen, Kari Uusitalo, Irma Airtto, Einari Kukko ja Juhani Forsberg.

Lipunnaulaajat:

Juhani Forsberg, Einari Kukko, Toini Pelkonen, Aulis Airtto (puolesta Irma Airtto), Kari Uusitalo, Antero Pärssinen, Risto Kuisma, Pekka Matikka, Martta Heinonen, Marja-Liisa Pärssinen, Arja Hiiri, Paa- vo J. Paavola, Raili Huo- vila, Eeva-Liisa Miikkola, Kaisa-Liisa Korhonen, Meeri Kuusisto, Inkeri Hiiri, Lea Piho, Harri Ran- tanen ja Kaarina Pärssi- nen.

Naulausvuorossa seuran kunniajäsen Toini Pel- konen. Kari Uusitalo avustaa.

19. huhtikuuta 2010

Suomenkielinen kirja on yli 500-vuotias

Huhtikuun 9. päivä on kahden suomalaisen merkkimiehen päivä. Se on piispa Mikael Agricolan kuolinpäivä ja Agricola pidetään suomen kirjakielen ja suomenkielisen kirjallisuuden isänä. Agricola oli myös kaikkien ”omakustannuskirjailijoiden” isä. Hän nimittiin kustansi itse suurimman osan käännöskirjoistaan. Agricolan kuolinpäivästä tasan 245 vuotta myöhemmin syntyi Elias Lönnrot, jonka vaikutus suomen kielen kehittäjänä on ollut keskeinen. Yliopistomiehenä antoi suomen kasvistolle nimet, hallitsi 14 kieltä ja aivan ainutlaatuinen moni-ilmeisten uusien suomen kielen sanojen kehittäjänä. Hän kokosi kansalliseepoksemme Kalevalan, jonka aineistoa ei koskaan ollut kirjoitettu. Asiat kerrottiin suullisena tietona sukupolvelta toiselle ja sanan mahti oli vaikuttavaa. Loitsuilla torjuttiin taudit ja pahat henget. Vastustajat laulettiin armotta suohon. Melkoinen ”neljäs valtiomahti”.

Agricolan keskiajoista suomenkielinen kirjallisuus on tähän päivään mennessä lisääntynyt valtavasti, monipuolistunut ja menestynyt maailmalla. Kielemme on sivistyskieli ja kirjallisuuden osalta olemme jo kauan olleet sivistyskansakansakuntien joukossa.

Ja tätä suomalaista kirjallisuutta lisäävät myös monet meidän pyhäjärveläisten kirjoittamat teokset. Sodan, menetetty kotiseutu, evakkous ja totaalinen muutos asuinympäristössä, loivat pohjaa käsitellä asioita kirjallisesti. Yksilötasolla syntyi romaneja, tarinoita, novelleja, runoja ja monenlaisia muistelmateoksia. Yhteisönä on kirjoitettu kylä-, koulupiiri- ja sukukirjoja. Varmasti ei yhdestäkään uusista sijoituskunnistamme ole tehty sellaista määrää kirjoja, kuin me rakkaasta Pyhäjärvestämme. Ja hyvä niin.

Monet pyhäjärveläiset elämäkertojen kirjoittajat eivät halua muistelmiaan julkisiksi. He jättävät ne ainoastaan lapsilleen ja muille läheisilleen perinnöksi, jos vaikka joku lapsenlapsista niistä myöhemmin kiinnostuisi. Tämä on erittäin hyvä asia. Monet sukututkijat harmittelevatkin tänä päivänä, kun ei vanhempien tai isovanhempien eläessä tullut kysyneeksi monia tietoja suvun henkilöistä ja muistakin asioista.

Ja tuleville kirjoittajille ohjeeksi, kirjoittakaa muistakin suvun henkilöistä, kuin vain omasta perheestä. Millaista kanssakäyntiä oli eri sukulaisten kanssa ym. ym.? Sukulaista olisi hyvä nimen lisäksi muutamalla sanalla kuvailla henkilöiden ominaispiirteitä. Ne elävöittävät myöhemmin tehtäviä sukukirjoja.

Ja yksi meidän pyhäjärveläisten yhteinen kirjallinen tuote on tietysti tämä Vpl. Pyhäjärvi-lehti, jonka monisivuinen aineisto koostuu 90-prosenttisesti meiltä lukijoilta. Lehden ”isä” legendaarinen Jalmari Pusa vetosi ensimmäisessä numerossa lukijoihin, että vain heidän tuellaan lehdellä on tulevaisuudessa mahdollisuus ilmestyä säännöllisesti. Se vetoisuus on runsain mitoin kantanut tähän päivään asti, 55 vuotta.

Joten kirjoitellaan ja pidetään yhteyttä pyhäjärveläisyyden merkeissä.

SALME RINTALA

Pyhäjärvellä aikoinaan vaikea ihottuma ajettiin pois voimallisesti sanan voimalla ja loitsuilla. Tässä resepti, jota voitte kokeilla. Ilme täytyy olla tuikea ja ääni käskävä, silloin loitsu tehoaa:

”Herkii roan roastamast, syömästä, kalluumast, herkkii luita luistamast, lihuo likistämästä. Syö suolta sammalii, roasta rautoa ravista elä ihmisen ihhuo.” - S.R.

Lippu on jokaisen yhteisön arvokkain tunnus, muistutti Risto Kuisma

Naulaustilaisuuden juhlapuhuja, Karjalan Liiton I varapuheenjohtaja **Risto Kuisma** nimesi lipun yhteisön arvokkaimmaksi tunnukseksi.

– Se on symboli, joka yhdistää samaan yhteisöön kuuluvia ihmisiä. Sanotaan, että lipusta ei saa eikä voi luopua. Muinaisella sota-aikana oli itsestään selvä velvollisuus puolustaa omaa lippuaan sanamukaisesti ”viimeiseen mieheen”. Suurin häpeä oli lipun menetyks.

– Tänä päivänä lipun puolustaminen tarkoittaa uskollisuutta ja lojaalisuutta omaa yhdistystä ja koko karjalaista yhteisöä ja erityisesti karjalaisten yhdessä Karjalan Liittoa kohtaan. Yhdistyksen lippu on muistutus jäsenten yhteenkuuluvuudesta ja hyvästä toverihengestä niin omassa piirissä kuin muutoinkin järjestötyössä. Sanonta ”lippu on pidettävä puhtaana” tarkoittaa moitteetonta ja kunnollista toimintaa omassa yhteisössä eli Vpl. Pyhäjärvi-seurassa ja laajemminkin karjalaisessa yhteisössä, muistutti Kuisma.

– Lippu on merkki myös menneiden sukupolvien työn arvostuksesta, ja velvoittaa vaalimaan karjalaisesta kulttuuri- ja sukupolvi-perintöä.

– Meillä karjalaisilla on unelma menetetyistä Karjalasta. Unelma ei ole välttämättä tämän päivän todellisuutta, se ei ole arkinen asia, vaan jotain kaukaisempaa, jotain arkaa arvokkaampaa. Unelma on jotain, joka antaa intoa ja voimaa arjen aherukseen. Unelma on arvokas voimavara, vaikka se ei

koskaan toteutuisi. Ja lippu symbolisoi unelmaa, se kuvaa päämäärää, johon pyrimme. Olkoon päämäärämme Karjalan unelman toteutuminen, karjalaisen kulttuurin vaaliminen ja elävän karjalaisuuden säilyttäminen.

Lippu on Kuisman mukaan myös omien juuriemme symboli.

– Monet karjalaiset kokevat juurettomuutta. Kotiseudut ovat rajan takana. Me olemme vierailla seuduilla. Juurettomuus on monesti alitajuista. Itse havahtuiin omaan juurettomuuteeni, kun etsin mietin, mikä on kotiseutuni. Onko se synnyinpaikkani Savonlinna, nuoruuteni Kymenlaakso, vai Helsinki, nykyinen asuinpaikka Pornainen tai rakas mökki Lounais-Karjalassa Virolahdella. Ei mikään näistä, vaan sukuni juuret ovat olleet vuosisatojen ajan menetetyssä Karjalassa; Muolaassa, Viipurissa ja Sortavalassa.

Kaksikymmentä naulaajaa

Lipun naulausseremonioita johdatteli seuran kunniajäsen **Kari Uusitalo**, joka kutsui ensimmäisen naulanlyöjäksi seuran kunniapuheenjohtajan **Juhani Forsbergin**. Kaikkiaan lipun kiinnittämiseksi nakutettiin 20 naulaa, joista viimeisen napautti paikalleen seuran puheenjohtaja **Kaarina Pärssinen**. Muut naulaajat olivat seuran hallinnossa aiemmin vaikuttaneita sekä nykyisin toimivia henkilöitä, ynnä heraldikko Rantanen ja Karjalan Liiton edustajana juhlapuhuja Kuisma. Naulaajat myös vahvistivat lippukir-

Risto Kuisma sai kiitoskukkaset Kaarina Pärssiseltä ja Eeva-Liisa Miikkolalta.

jan allekirjoituksillaan.

Puheenjohtaja Pärssinen kiitteli kaikki lipun hankintaan ja naulausjuhlaan vaikuttaneita tahoja.

– Mitä seuran mahdollisuuteen hankkia oma lippu tulee, kiitos kuuluu kaikille niille, jotka ovat tukeneet seuran toimintaa ostamalla seuran 50-vuotisjuhlavuonna ideoituja myyntiartikkeleita. Ilman suosittuja tuotteita Muistojen järvi -dokumenttifilmiä Pyhäjärveltä ja vaakunapaitoja, joita on myyty yli 300 kappaletta, sekä vielä jäljellä varastossa olevaa seuran historiikkaa lipun hankkiminen tuskin olisi ollut mahdollista, summasi Kaarina Pärssinen.

Lipunnaulaustilaisuuden musiikillisista ja laulullisista antimista huolehtivat **Riitta Hirvonen** ja **Merja Vartia**. Kanttori Hirvonenhan on Pyhäjärvellä Pyhäkylän koulun viimeisinä opettajina työskennelleen opettajapari **Korhosen** tytär. Myös laulaja Merja Vartia kertoi omaavansa sukujuuria Karjalaan; äitinsä Kirvusta ja mummansa **Vendla Näriänen** Pyhä-

Merja Vartia (vas.) ja Riitta Hirvonen.

järveltä.

– Mummalta olen saanut perinnöksi Pyhäjärven puvunkin, mutta se odottaa vielä fiksaamista käyttökuuntoon, totesi Merja Vartia.

Ennen lipunnaulaamista pidettiin Vpl. Pyhäjärvi-seuran kevätkokous. Lipun hankkimisen lisäksi juhluvuonna kertyneistä varoista jaettiin 500 euron stipendi, jonka sai tutkija **Anna-Maria Hynninen**.

– Varalle jäi myös toinen 500 euroa, mikäli vastaisuudessa tulee tarvetta tukea seuraa kiinnostavista aiheista tehtäviä tutkimuksia.

MARJO RISTILÄ-TOIKKA

Vpl. Pyhäjärvi-seuran kevätkokous juhlatunnelmissa Uutta: seuran nettisivut on avattu

Pyhäjärvi-seuran kevätkokous pidettiin hetki ennen lipunnaulaustilaisuutta 21.3.

– Myös meidän seurasamme on kunnioitettu oman tilaisuuden järjestämisellä talvisodan päättymisen 70 vuotisjuhlavuotta. On syytä hiljentyä muistelemaan niin talvisotaa ja sen uhreja kuin seurasamme menneen vuoden aikana edesmenneitä jäseniä sekä juuri nyt monien ajatuksissa järkytyksenä koettuja, vastikään kuolleiden suomalaisten vaikuttajien, professori **Leena Palotien** ja ministeri **Urpo Leppäsen** muistoa näitä edesmenneitä kunnioittaen viettämällä hiljainen hetki Vpl. Pyhäjärvi-seuran kevätkokouksen aluksi.

– Tämä vuosi tullaan muistamaan paitsi talviso-

dan päättymisen 70 vuotisjuhlallisuuksista, myös Karjalan Liiton perustamisen 70-vuotisjuhlavuoden tapahtumista. Liiton juhluvuoden huipentaville Karjalaisille laulujuhille seurasamme osallistuu talkooväkenä kuin näkyvällä paikalla juhlien ohjelmassakin. Seuran lippu tullaan avajaisissa juhlallisesti vihkimään käyttöön yhdessä kolmen muun Karjalan Liiton jäsenseuran lipun kanssa, muistutti juhlatunnelmissa vietetyn kevätkokouksen avannut Vpl. Pyhäjärvi-seuran puheenjohtaja Kaarina Pärssinen.

Kevätkokouksen puheenjohtajaksi valittiin seuran kunniapuheenjohtaja **Juhani Forsberg**, sihteeriksi kutsuttiin seuran sihteeriksi **Eeva-Liisa Miikko-**

la. Sääntömääräisen kevätkokouksen asialistan mukaisesti vahvistettiin 2009 vuosikertomus ja tilinpäätös. Hallitukselle ja rahastonhoitajalle myönnettiin tili- ja vastuuvapaus.

Seurassa kolme vuotta sitten vietetty 50-vuotisjuhla palautui kevätkokouksessa monin tavoin mieliin. Onnistuneen juhluvuoden satoa korjattiin nyt, kun kokouksessa julkistettiin seuran viime syksynä haettavaksi laitettu stipendi. Seuran hallitus myönsi 500 euron stipendin turkulaiselle FM **Anna-Maria Hynniselle** väitöskirjatyöhön. Turun yliopistossa folkloristiikan laitoksella jatko-opiskeleva tutkija tarkastelee väitöskirjassaan jo pro gradussaan käsittelemäänsä aihepiiriä. Kohtee-

na ovat pyhäjärveläisen, seurasamme kunniajäsenen **Toini Pelkosen** eri arkistoille kirjoittamat tekstit sekä Hynnisen hänestä tekemät haastattelut.

Kokouksessa julkistettiin myös vastikään avatut seuran kotisivut. Ne löytyvät Karjalan Liiton sivustoilta osoitteesta

www.karjalanliitto.fi/vpl-pyhajarviseura.

Kotisivuja tullaan muokkaamaan ja täydentämään kevään kuluessa.

Yksimielisen kevätkokouksen päätyttyä yhdessä oloa jatkettiin, sekin linkkinä onnistuneen juhluvuoden satoon, seuran lipun naulausjuhla.

KAARINA PÄRSSINEN

Kaarle Viika ja Vpl. Pyhäjärven heraldiset tunnukset

Edesmennyt rovasti **Kaarle Viika** toimi säätiömme hallinnossa ensin hallituksen varajäsenenä 1964-1966 ja sen jälkeen hallituksen varsinaisena jäsenenä aina kuolemaansa eli vuoteen 2002 asti. Tästä ajasta hän toimi hallituksen todella osallistuvana varapuheenjohtajana 1988-2002. "

Oman säätiömme toiminnan lisäksi Kaarle toimi pitkään Karjalan Liiton hengellisessä jaostossa, siinäkin useita vuosia myös puheenjohtajana. Kaarle Viika oli monen toimen mies. Myöskin taiteilijana saimme tuntea todellisen mestarin toteutuksia.

Pöytäviiri valmisteilla

Säätiömme silloinen hallitus on jo v. 1957 käsitellyt kokouksessaan oman pöytästandaarin aikaansaamista. Asia eteni hieman hitaasti, kunnes huomattiin kääntytävä Kaarlen puoleen vuoden 1961 aikana.

Hän tarttuikin tehtävään tarmokkaasti. Muutaman kuukauden kuluttua sai hallitus eteensä ehdotuksen, jossa Pyhäjärven kirkkoholla olleesta muistomerkin kynttilälyhdystä oli tehty varsin edustava ehdotelma. Vaikka säätiön hallitus hyväksyikin ehdotuksen sellaisenaan, siihen päätettiin hankkia jonkun heraldiikan asiantuntijan lausunto.

Asiaa esiteltiin vielä Pyhäjärven entisen kunnan yhteisessä kokouksessa Vammalassa keuhkatalvella 1962. Kokouksessa mukana ollut kansanedustaja, ministeri **Nestori Kaasalainen** otti Kaarlen ehdotuksen mukaansa ja suositutteli heraldikko **Kaj Kajanderin** "töihin". Tarkastelun jälkeen Kajander oli ehdottamassa viiriin vain pieniä täsmennyksiä.

Vuoden 1983 Pyhäjärvi-juhliin sitten uusi pöytäviiri oli ensimmäistä kertaa näytteillä ja myynnissä. Viiri löysi nopeasti tiensä paitsi pyhäjärveläisten kotien, myös monien yhteistyökumppanina toimineiden yhteisjäsenten ja laitosten toimittiloihin. Onkin mahdollista jälkikäteen sanoa, kuinka monta sataa viiriä on jo tähän mennessä valmistettu ja myyty. Sama viiri on edelleen säätiön myyntiartikkelina.

Oma lippu säätiölle

Noin kymmenen vuoden jälkeen viirin valmistumisesta heräsi ajatus säätiön oman lipun aikaansaamisesta. Nyt asia eteni nopeasti, sillä osattiin heti kääntäytyä asiantuntijan, Kaarle Viikan puoleen.

Hän suunnitteli lipun, jossa alaosa on musta ja yläosa punainen. Lipun keskelle muodostettiin neliö, jossa ylhäällä tyylitelty Kar-

jalan vaakuna, jota pitelevät käsivarsien varassa olevat miekat ja sen alla on sakararistinen lyhty. Lopun alaosassa oli teksti VPL-PYHÄN-SÄÄTIÖ. Lippu vihittiin käyttöön Muis-tojen illan yhteydessä Kokenäällä 19.7.1975. Siitä lähtien se esiintyi aina Pyhäjärvi-juhliin Suomen lipun ja paikallisen järjestävän seuran lipun rinnalla. Monen juhlavieraan mielestä palasivat entiselle kotiseudulle lippukulkueen edetessä esimerkiksi kirkon keskikäytävää pitkin kohti sankarivainajien ja Karjalaan jääneiden vainajien muistomerkkiä ja sieltä edelleen päiväjuhlaan.

Pyhäjärven vaakuna valmistuu

Talvella 1987 heräsi ajatus Vpl. Pyhäjärven kunnan vaakunan aikaansaamisesta. Jälleen Kaarle Viikaa pyydettiin asialle nyt vaakunan suunnitteluun.

Vallitsevan käytännön mukaisesti luovutetun alueen kuntien vaakunoita ei virallisesti vahvisteta. Kuitenkin vaaditaan, että nämäkin vaakunat on hyväksyttävä Suomen Heraldisen Seuran toimesta. Peruslähdekohdaksi suunnitteluun toivottiin Viikalta käytettäväksi jo viirissä hyväksi koettua vaakuna-aihetta. Aivan sellaisenaan aihe ei kuitenkaan tyydyttänyt hyväksyttävää tahoa ja niinpä kutsuttiin apuun jälleen heraldikko Kaj Kajander. Hänen viimeistelemänään vaakuna sai sitten lopullisen hyväksymisen.

Vaakunaselitys kuuluu: *Punaisessa kentässä kultainen lipuke, jossa musta, kulmikas tylppäkäärkinen ankkuriristi; ristin alin sakara muuta pidempi. Lipukeen yläpuolella kaksi irtonaista, toisiaan vastaan iskevää käsivartta, joista oikea pitelee miekkaa, vasen käyrää sapelia; kaikki hopeaa.*

Hyväksymisen jälkeen normaalikokoista vaakunaa valmistettiin viisi kappaletta. Niistä yksi lahjoitettiin Suomen Kunnallisliitolle, toinen Karjalan Liittoon ja kolmas Alavuden kaupungille. Muut kaksi jäivät säätiölle käytettäväksi esim. Pyhäjärvi-juhliin puhujapöytäkoristeena.

Vaakunasta valmistettiin myös 30 kappaletta ns. pienoisvaakunoita, joita vuosien saatossa on käytetty hallinnon jäsenten palkitsemiseen ja myös eräissä tapauksissa yhteistyössä pitkään olleille yksityishenkilöille jaettavaksi. Tällä hetkellä nämä vaakunat ovat varastosta loppuneet eikä toistaiseksi ole uutta erää hankittu. Saattaisi olla

tulevaisuudessa yksityiskoteihinkin tarvetta seinään kiinnitettävälle pienoisvaakunalle. Säätiön hallitus päätti noudattaa yleistä käytäntöä vaakunan käytössä edellyttäen siis luvan hankkimista säätiöltä. Niinpä esim. erilaisiin Vpl. Pyhäjärveä esitteleviin mainostuotteisiin on lupa pyydetty ja annettu. Taitavat käsityöihmiset ovat valmistanneet yksityiskoteihin käytettäväksi lippu- ja vaakuna-aiheista eritasoisia toteutuksia. Pyhäjärvi-juhlien painatuksissa on vaakunaa tuotu edustavasti esille. Säätiön kotisivuilla www.vplpyhajarvi.fi on vaakunan kuva ja selitys jokaisen tarkastettavissa.

Isännänviiri hankitaan

Hämeenkyrön juhlien yhteydessä 1983 julkistettiin myös Kaarle Viikan suunnittelema ns. isännänviiri. Jo tutuksi tullut Pyhäjärven heraldinen tunnus tuli hyvin esiin puna-mustavärisin yläosassa. Erikoisen kuvionsa ansiosta se pysähdytti monet ohikulkijat tiedustelemaan viirin alkuperää.

Viiristä muodostui kysytty säätiön myyntiartikkeli ja suhteellisen edullisen hintansa ansiosta siitä muodostui myös mainio lahjavinkki. Niinpä vuosien mittaan säätiö onkin saanut tehdä uusintatilauksia moneen otteeseen.

Uusi lippu hankitaan

Hallintoneuvoston kokouksessa Vammalassa 8.3.1992 annettiin Kaarle Viikan tehtäväksi suunnitella entisen lipun heraldiselta pohjalta uusi lippu, jossa entisen kotipitäjän nimi tulee selkeästi näkyviin.

Kun alkutyö oli valmiina voitiinkin jo 13.7.1992 hallituksen kokouksen yhteydessä suorittaa uuden lipun naulaus. Lipun juhlallinen vihkinen tapahtui sitten Lappeenrannan juhlien yhteydessä 8.8.1992. Itse-oikeutettuna lipun vihkijänä toimi rovasti Kaarle Viika. Uudessa lipussa tekstinä oli VPL. PYHÄJÄRVI.

Tämän kirjoittaja muistaa elävästi, kun juhlaumalanpalveluksen jälkeen sain kunnian kantaa uutta lippua sankarihauta-alueella pidettävään kunniakäyntiin. Siitä lähtien tämä uusi lippu on kulkenut säätiömme tunnuksena Suomen lipun ja järjestävän seuran oman lipun rinnalla juhlasta juhlaan.

Uusi lippu on ollut myös entisellä kotiseudulla niin siellä pidetyssä kihujuhlassa mutta myös muistomerkkien vihkimistilaisuuksissa. Kunniakkaasti se on hulumdellut Venäjän ja Suomen lipun rinnalla. Useimmiten allekirjoittanut joutui "virkansa" puolesta

Kaarle Viika esittelee v. 1983 käyttöön otettua isännänviiriä.

Vpl. Pyhäjärvi-lipun naulaus on juuri suoritettu. Henkilöt vas. Erkki Pärssinen, Salme Rintala, Mirja Tenkanen, Mauri Vanhanen ja Kaarle Viika. Kuvan otti naulaukseen myös osallistunut Reino Äikiä.

noissa tilaisuuksissa kantamaan Venäjän lippua, koska lippuohjesääntö vaati myöskin sen mukanaolon.

Vaikka Kaarle Viika poistuikin keskuudestamme jo v. 2002, hänen suunnitteleman Pyhäjärven viralliset heraldiset tunnukset säilyvät keskuudestamme.

Vpl. Pyhäjärvi-seuran tiedustelua mahdollisuutta käyttää omassa lipussaan Kaarle Viikan aikanaan suunnittelemaa lippuaihetta säätiön hallituksen taholta ei katsottu olevan mi-

tään estettä tähän. Ehtona oli se, että heraldinen aihe täytyy toteuttaa aivan samanlaisena kuin se säätiön omissa lipussa on, mutta lippuun tulee ottaa seuran oma nimi.

Kuten toisaalta lehdesämme voidaan todeta, seuran lippu on myös erittäin hyvin toteutettu ja säätiön aikanaan antamia toivomuksia on noudatettu. Uskoisin, että tulevien Karjalan Liiton 70-vuotisjuhlien lippukulkueessa Helsingissä liehuu kaksi pyhäjärveläistä lippua. Lipunkantajat

varmasti kokevat miellyttäviä tunteita entistä kotiseutua ja siellä aikanaan vaikuttaneita esi-isiamme kohtaan.

REINO ÄIKIÄ

Vpl. Pyhäjärvi-vaakuna.

Rakkaamme

**Arvo Ilmari
VESIKKO**s. 18.10.1931 Pyhäjärvi Vpl.
k. 18.02.2010 Hämeenkyrö*Niin äkkiä lähdit sä luotamme pois,
kuin tyhjyyttä talvinen päivä ois.
Nyt muistamme yhteisiä teitä,
sinä ahkeroit, rakastit meitä.
On paikkasi tyhjä, on surumme syvä,
mut tiedämme, siellä sun olla on hyvä.***Airi
Helmi-sisar
Tyne-sisar perheineen
Valde-veli perheineen
sukulaiset ja ystävät**Rakkaamme on siunattu läheisten ja ystävien saattamana.
Lämmin kiitos osanotosta

Rakkaamme

Aulis Johannes Airtto(ent. Naskali)
s. 23.08.1925 Sakkolassa
k. 03.04.2010 Helsingissä**Kaivaten
Irma
Antti ja Arja
Anu ja Henrikki
Pinja ja Milja
Mikko ja Pipsa
Altti, Loviisa, Alvar ja Aatos
Leila ja Kalevi
Marko, Joni ja Jasmin
Jouni, Outi ja Iida
sisarusten lapset, lastenlapset ja lastenlastenlapset
muut sukulaiset
ystävät***Vaan ylitse kaikkien kyynelten,
tuhat muistoa meitä lohduttaa.
Ne on tallessa päivien menneiden
tuhat muistoa kultaakin kalliimpaa.*Siunaus 27.04.2010 klo 13.00 Honkanummen pienessä
kappelissa, jonka jälkeen muistotilaisuus MAP-kirkon
Hgin 1. srk:n seurakuntakeskuksessa Marjanientie 35.
Vainajan toivomuksen mukaan pyydetään muistamiset
osoittamaan MAP-kirkon Hgin 3. srk:n tilille
Nordea 101030-6101752 (Merkki P/Airtto).Rakkaamme
**Saima Luukkanen os.
Welling**
s. 08.08.1931 Käkisalmi
k. 27.02.2010 TampereIkävöimään jäivät
Kalevi ja Sinikka*"Elimmepä tai kuolimme,
niin me olemme Herran omat."*
Room. 14:8Siunaus toimitettu
läheisten läsnäollessa.**KERRO
PERHEUUTISET**Pyhäjärvi-lehdessä.
Julkaisemme joka
numerossa tietoja
perhetapahtumista,
kuten merkkipäivistä,
poisnukkuneista,
vihityistä ja
valmistuneista.
Lähetä tiedot
toimitukseen,
kerro sukujuuret
ja laita mukaan
myös valokuva.
Muistathan kysyä
asianosaisilta luvan
tietojen julkaisuun,
kiitos!**Kirkonsanoma****Hyvä paimen**

2. pääsiäisen jälkeinen sunnuntai (18.4.2010) on nimeltään Hyvän Paimenen sunnuntai. Silloin kirkossa luetaan sekä Vanhan että Uuden testamentin kauneimpia tekstejä, kuten Psalmi 23 "Herra on minun paimeneni" ja Joh. 10 "Minä olen hyvä paimen". Kotien seinillä näkee joskus kuvia Jeesuksesta paimensauva kädessään ja lampaita ympärillään.

Nykyajan ihmisen voi olla vaikea tunkeutua sisälle siihen hengelliseen asiaan, jota kuva Jeesuksesta hyvänä paimenena merkitsee. Paimenta tarvittiin silloin, kun lehmä tai lampaita vietiin syömään luonnonniityille tai metsiin, jois-

sa ei ollut aitoja estämässä karjan menemistä toisten maa-alueille. Tämän lehden lukijoiden joukossa ei taida olla enää kovin monta sellaista, joka olisi itse ollut tällä tavoin paimentamassa karjaa. Olen itse kyllä paimentanut sekä lehmiä että lampaita, mutta sitä varten karjalle rakennettiin aita joko piikkilangasta tai sähköpaimenlangasta. Nuorena olen rakentanut tällaisia aitoja monia kilometrejä.

Jos meillä ei ole oikeaa kuvaa siitä, miten paimen toimi Jeesuksen aikana Lähi-Idässä, emme voi myöskään ymmärtää, mitä Jeesus puheellaan hyvästä paimenesta tarkoitti.

Pari vuotta sitten minulla oli tilaisuus liikkua pitkiä matkoja bussilla Syyriassa.

Erään kerran tulimme vuoristoisella seudulla levähdyspaikalle, josta oli kaunis näkymä laakson yli vastapäiselle vuorenrinteelle. Silloin huomasin kuinka paikallinen paimen, aikuinen syyrialainen mies, paimensi lammasmaansa vastakkaisella rinteellä. Silloin oivalsin välittömästi, että noin sen on täytynyt tapahtua myös Jeesuksen aikana. Ratkaisevaa oli, että paimen kulki edellä ja lampaat, jotka tunsivat paimensa, seurasivat häntä. Paimen ei siis ajanut karjaa piikaamalla sitä takaa. Tällaisia paimenia taisivat olla amerikkalaiset cowboyt, jotka ratsujensa selästä ja pitkin piiskoin ajoivat lehmäläumaa tahtomaansa suuntaan. Mutta Jeesus on toisenlainen paimen, hän kulkee edellä ja osoittaa

tien vihreille niityille ja kirkkaiden vetten ääreen.

Jokaisella ihmisellä on jonkinlainen paimen. Jokaisen ihmisen sydämeen on kirjoitettu Jumalan laki, joka kehottaa tekemään oikein ja hyvää sekä välttämään vääryyttä ja pahaa. Omassatunnossa kuulemme tämän äänen. Usein käy kuitenkin niin että kuulemme omantunnon moitteiden vasta tehtyämme väärin. Silloin omatuntonne on kuin sähköpaimen, joka antaa iskun. Tällainenkin paimen voi olla joskus tarpeen, mutta hyödyllinen se on vasta sitten, kun se kääntää mielemme ja askelemme ainoan Hyvän Paimenen luokse ja hänen laumaansa.

JUHANI FORSBERG

Valokuvateknikko evp. Aulis Johannes Airtton muistolle

gissa. Hän ei koskaan hankkinut ajokorttia, vaan oli joukkoliikenteen vankka kannattaja.

Töiden ohella Airtto kävi Ateneumin taidekoulua ja ennen pitkää hän siirtyi siivlitehtäviin Puolustusvoimissa. Työuransa Airtto teki erilaisissa piirtäjän tehtävissä Puolustusvoimien eri yksiköissä. Hän työskenteli mm. Sotakorkeakoulussa, Pääesikunnan pioneeri-osastolla ja lopulta Pääesikunnan kopiolaitoksen esimiehenä. Tuosta tehtävästä Airtto jäi eläkkeelle syksyllä 1985.

Sakkolassa 23.8.1925 syntynyt ja lapsuusvuosina sekä Sakkolassa että Pyhäjärvelä asunut **Aulis Johannes Airtto** (ent. **Naskali**) kuoli pääsiäislauantaina 3.4.2010 Helsingissä pitkään sairastettuaan.

Airtto oli kahdeksanlapsisen perheen kuopus ja eli lapsuutensa Noitermaan ja Haitermaan kylissä. Talvisodan alkaessa perhe lähti evakkoon, mutta palasi takaisin kotiseudulle heti, kun se talvisodan päätyttyä oli mahdollista. Jatkosota ajoi perheen uudelleen pois kotiseudulta.

Jatkosodan loppuvaiheissa Auliskin kutsuttiin rintamalle. Vetäytymisvaiheessa Airtton joukko-osasto oli viimeisiä, jotka jättivät Viipurin taakseen. Airtto muisteli usein, kuinka hän väsyneenä ylitti Viipurin linnan siltaa ja käytännössä heti hänen päästyä sillan toiselle puolelle pioneerit räjäyttivät sillan.

Sodan jälkeen Airtto suoritti asevelvollisuutensa, jonka jälkeen hän hakeutui kersantiksi Suomenlinnan Rannikkotyöstörykmentin palvelukseen ja muutti Helsinkiin ja Suomenlinnaan vuonna 1946.

Helsingistä tuli hänen kotikaupunkinsa, jossa hän asui koko loppuelämänsä. Airtto viihtyi hyvin kaupun-

Karjalaiset juuret olivat Airtolle aina tärkeitä. Hän oli vuosikymmenten ajan mukana erilaisissa kotiseutuyhdistyksissä. Airtto oli esimerkiksi yksi Vpl. Pyhäjärvi -seuran perustajajäseniä ja toimi vuosikymmeniä seuran johtotehtävissä. Lisäksi hän toimi pitkään muun muassa Sakkola-seurassa ja Sakkola-Säätiössä.

Piirtämisen lisäksi myös musiikki kuului aina Airtton elämään. Hän opiskeli laulua Helsingin Korservatoriossa (2 vuotta) ja yksityisopettajien johdolla. 1960-luvulla Airtto lauloi kahdessa kvartetissa, Kymlänpoissa ja Pitäjän Pojissa. Yksi Pitäjän Poikien laulajista oli nuorukainen nimeltä Matti Salminen. Muille jäsenille vihjattiin, että Salminen on lahjakas laulajanalku, joka tarvitsisi keikkarutiinia. Mukavastihan Salmisen ura on noista ajoista edennyt.

Näiden lauluyhtyeiden lisäksi Airtto lauloi useissa kuoroissa. Viimeisin kuoro, jonka jäsenenä hän lauloi, oli Helsingin Sotaveteraanikuoro. Airtto oli myös harrastajasäveltäjä, joka teki lauluja työpaikkojen, toimipuseerikerhon sekä asukasyhdistysten juhliin ja sävelsipä hän oman häämarsinsakin.

Vuonna 1960 Airtto liittyi Myöhempien Aikojen Pyhien Jeesuksen Kristuksen kirkkoon ja seuraavina vuosina hän toimi kahdesti Helsingin seurakunnan johtajana ja muissa kirkon johtotehtävissä Suomessa. Kun Helsingin seurakunnan (nyk. Hgin 3. srk) 50-vuotisjuhla vietettiin vuonna 2006, Airtto osallistui juhlallisuuksiin kymmenen muun entisen seurakunnanjohtajan kanssa. Airtto toimi aktiivisesti seurakunnassa niin pitkään kuin hänen terveytensä mahdollisti sen.

Airtto osallistui myös politiikkaan. Hän liittyi Georg C. Ehrnroothin johtamaan Perustuslailliseen Oikeistopuolueeseen ja kuului puolueen hallitukseen ja työvaliokuntaan. Airtto toimi Helsingin kaupungin valtuuston varavaltuutettuna vuosina 1977-1984 ja YTV:n valtuuskunnan jäsenenä valtuustokaudella 1981-1984. Airtto oli puolueen eduskuntavaaliehdokkaana vuonna 1983.

Helsingin Kurkimäkeen rakennettiin 1980-luvun puolivälin jälkeen kolme kerrostaloa rintamaveteraaneille. Talojen rakentaminen oli Rintamaveteraanien asuntoyhdistys ry:n hanke ja Airtto toimi vuosia yhdistyksen hallituksessa sihteerinä.

Vuonna 1964 Airtto meni naimisiin **Irma Airtton** (o.s. **Hakkarainen**) kanssa ja he saivat kolme lasta. Vuonna 1980 perhe muutti Suomenlinnaan, jossa Aulis toimi pitkään Suomenlinna-Seuran hallituksessa, koulun vanhempainyhdistyksessä ja muissa luottamustoimissa. Suomenlinnassa Airtto asui elämänsä loppuun asti.

Aktiivisesta osallistumisesta huolimatta Airtto ei koskaan viihtynyt huomion keskipisteenä. Täyttäessään 50 vuotta hän livahti

ulos toisesta ovesta nähtyään onnittelijoiden olevan tulossa etuovesta.

Jäädessään eläkkeelle kymmenen vuotta myöhemmin hän ilmoitti julkisesti olevansa matkoilla, mutta piiloutui vain pariksi päiväksi Karjalaisten kesäkotii Helsingin Jollaksessa. Airtto oli "helsinkiläinen karjalainen", jolle juuret olivat merkittävä osa identiteettiä, mutta joka samaan aikaan oli tukevasti asettunut Helsinkiin. Tuttavat ja sukulaiset muistavat Airtton hyvin lempeänä ja rauhallisena ihmisenä, joka nautti eniten koti- ja perhe-elämästä.

Airtto oli aina itse luonteeltaan utelias ja tiedonhaluinen. Kotona lapsia kannustettiin oppimaan jatkuvasti uutta ja seuraamaan yhteiskunnallista keskustelua. Airtolle oli tärkeää välittää eteenpäin suvun perinteitä ja historiaa. Keskeisin arvo, jota Airtto teroitti isänä, oli kaikkien ihmisten arvostaminen ja kunnioittaminen, riippumatta heidän elämäntapansa tai valintojensa erilaisuudesta.

Kotioloissa Airtto oli rauhallinen ja avarakatseinen kasvattaja. Hänellä oli tapana avata lapsille uusia näkökulmia ja osoittaa hyvin lämpimästi arvostusta ja välittämistä. Kerran perheen kuopus kiukutteli teinivuosinaan isälleen, tokaiten: "Etkö sinä ole ikinä ollut nuori?". Isän vastaus tuli hyvin kärsivällisellä äänellä. "No, en oikeastaan. Kun minä olin murrosikäinen, oli sellainen asia kuin sota. Ehkä se oli vähän erilaista elämää".

Aulis Airttoa jäivät kaipaamaan Irma-vaimo, kolme lasta ja kuusi lastenlasta.

MIKKO AIRTO
kirjoittaja on
Aulis Airtton poikavpl. **Pyhäjärvi**

Merkkipäiviä

Maire Maria Joutsenlah-tti (o.s. **Helassalo**, e. **Hiiri**) syntyi välirauhan aikaan Alavuudella 30.3.1940. Kotipaikka oli Karjalan Kannaksella vpl Pyhäjär-ven kunnan Ylläppään ky-lässä. Mairen vanhemmat olivat **Heikki Hiiri** ja **Anna-Maria Hiiri** o.s. **Kiiski**. Vuodesta 1947 Laviassa asunut Maire juhli 70-vuo-tissyntymäpäiviään 27.3.2010 sukulaisten ja ys-tävien seurassa. Juhlassa kuultiin seuraava riimitys:

Mairelle
Nyt on päiväsankari Maire parhain.
On kukkien laulujen aika.
Hän nyt täysiä täyttää, niin hienolta kaikki näyttää.

On meille tarjottu monet sortit, on perillä kirjeet ja postikortit.
Ja tätä tyttöä taitavaa, on tänään monta muistajaa.
Onnitteluja radiosta soi aika monta, näin onnitellen sankaria verratonta.

Hän uunin lämmittää aamulla varhain.
Piirakanpaistossa hän on parhain.
Hän paistaa piiraita monta sataa ja niitä tarjoaa tavan takaa.
Hän sitten tuumii, jos huilais vähän, mutta päättä kuitenkin, en jätä tähän.
Kudon kaksi raitaa hetkinen malta, tää näyttää nyt jo kauniimalta.
Näin kutoo poppanan toisen perään ja mattoja monta erää.
Nää siirtyy muistojen lankakerään.

On tehnyt maatalon raskaat työt ja valvonut monet, monet yöt.
On hoitanut possut, kärrännyt halot, kulkenut marjassa suuret salot.
On poiminut mustikat monet litrat ja puolukkapaikat on aina varmat.
Se kolmas koivu sen männyn jälkeen, se puolukkapaikat taakseen kätkee.
On ehtinyt sairaita lohduttaa, huomannut kaikki matkallaan.
Hän taidolla osaa vastuunsa kantaa, ja muillekin aina arvoa antaa.

Joskus myös hän matkalle joutaa, on nähnyt maailman monta laitaa.
Mut Karjalan maa ja Laatokan rannat, on kaikkein rakkaat nuo Ylläppään sannat.
On kiertänyt rantoja moneen rastiin ja uinut Laatokan aaltojen mahtiin.

Kutsuit Pomarkun maisemiin kaikkia meitä, tuli ystävät tuttavat eri teitä.
Siis tahdonkin onnea toivottaa, voimia, terveyttä jatkuvaa.
Et sankari sisukkain ois seuraava kymmenkin onnekkain.

kirjoitti: ystävä LAILA LAHTINEN

Kuolleita

Lilli Rangellin o.s. Järvinen muistolle

Lilli Rangell, o.s. **Järvi-nen**, syntyi Porsaanmäellä 5.9.1912 **Varpu Tuo-maantytär Vesikon** ja **Au-kusti Järvisen** 10-lapsisen perheen viidentenä lapse-na. Hän kuoli Ruotsissa 22.2.1910 97-vuotiaana ja siunattiin 19.3. Båven kir-kossa. Me sukulaiset muistam-me Lillin Lilja Siviänä, mut-ta maassa maan tavalla, nimi muuttui Lilliksi. Lilli on äitinsä puolelta vanhaa pyhäjärveläistä talonpoi-kaissukua. Lillin äijä oli **Tuomas Vesikko** Noiter-maasta, myöhemmin asui Porsaanmäellä ja mummo, jota sanottiin ämmäksi, oli **Katri Kaasalainen** Pölhö-lästä, Pitkän Yrjön suku-a. Isä, **Aukusti Järvinen**, oli Hämeestä Lammin pitäjäs-tä. Isä oli tullut Karjalaan suurten metsähakkuiden aikaan työnjohtajaksi ja avi-oitui Tuomaan kauniin Var-pu-tyttären kanssa. Tuo-mas muutti Katrin ja poi-kansa Matin kanssa Jaa-man kylään, Järviset aset-tuivat Varpun lapsuuden-kotiin. Kylä sai uutta elä-mää.

Työnjohtajan oli mentä-vä työn mukana metsätyö-maille, suuret hakkuut oli-vat Pohjois-Karjalassa. Maatilan hoito ja lasten kas-vatus jäi äidin osaksi ja apu-na käytettiin vierasta työ-voimaa. Isännän istuttama-na oli kujasien varrella 9 puuta, istutettu lasten syn-tymien muistona. Nuore-na kuolleen Helmi-tyttären puu oli kuollut. Isä kuoli ennen nuorimmaisena Sai-mi Hellinin syntymää. Lie-neekö 9 lapsen leskiäiti jak-sanut nimikkopuuta istut-taa. Lapset kävivät Noiter-maan kansakoulua, He oli-vat pidettyjä toveripiirissä ja kodin ovet olivat aina avoinna lasten ystäville. Jär-visen lapset kasvoivat pit-kiksi, kauniiksi ja iloisiksi ja siellä kaikui laulu, missä he olivat mukana. Lienee-kö jokainen ollut kympin laulaja. Myös nuorison har-rastuksissa he olivat muka-na, ainakin Lilli ja Kerttu toimivat Martoissa ja lotti-na. Paikkakunnallamme ei ollut työpaikkoja eikä maa-

tila tarvinnut kaikkien työ-panosta. Järviset katsoivat parhaaksi muuttaa Viipu-riin, josta ostivat oman ta-lon. Perheelle löytyivät työ-paikat, kaikki olivat Viipu-rissa ja äidillä lapset lähellä. Lilli avioitui vuonna 1938 nuoren luutnantin **Victor Edward Rangellin** kans-sa. Häät pidettiin Conti-nentalissa. Mummoni oli Lillin kummi, hänet ja muu-tama sukulaisemäntä oli kutsuttu häihin. Miten on-nellisia nämä kutsutut oli-vatkaan, kun Lilli muisti heidät. Ihmettelemistä riit-ti ja tapahtuma muutti ajan-laskuakin, puhuttiin ennen ja jälkeen Lillin häiden. Nuorenparin ensimmäi-nen koti oli Viipurissa, mut-ta eteenpäin elävän mieli. Victor oli valittu Sakkolan Suojeluskunnan sotilasoh-jaajaksi, tarkoitus oli muut-taa Sakkolaan. Mutta suu-ret muutokset alkoivat, Vic-tor joutui Karjalan mies-ten pataljoonaan Er. P 6, sai kokea Taipaleenjoen ja Vuosalmen kiirastulen. Lillin tie oli evakkoäidin kova kohtalo. Oli päiviä, ettei tiennyt, mihin pien-en-sä kanssa ensi yönä nukah-taa, löytyykö ruokapaikkaa tai yhtään ystävällistä sa-naa. Huoli oli puolisosta, taistelut kiihtyivät. Suomen kansalla oli viiden vuoden painajainen. Elämä ei ollut helppoa sodan jälkeen, ei ollut ko-tia. Victor oli ylennyt kap-teeniksi, mutta oli vaikea saada upseerin työpaikkaa. Lännen naapuri antoi apua, Victor sai työpaikan Udde-vallan telakalla työnjohta-jana. Hän kuoli 60-vuoti-aana, sota oli koetellut Suo-

men miestä. Lillin ja Victorin perhee-seen oli syntynyt kolme poikaa ja tytär. Lapset kä-vivät koulunsa ja valmis-tuivat työelämäään. Lilli-äi-dillä oli onni, että sai pitää tyttärensä lähellään naapu-rina pitkän leskeyden, yksi-näisyyden ajan ja hoidella lapsenlapsia. Hän sai näh-dä jo seuraavankin polven kasvavan. Myös pojat asu-vat kaikki Uddevallassa. Riitta-tytär kertoi kirjees-sään, että äiti muisteli usein vanhoja aikoja. Hän oli vi-reä koko ikänsä. Lilli oli viimeinen Järvisen lapsista ja sukumme vanhin, nyt minä sain hänen paikka-nsa. Lilliiä muistellessa ajatuk-set menevät kauas Karja-laan. Siellä olen leikkinyt Järvisen lasten kanssa lap-suuteni leikit. Kun heistä isommat kävivät jo kansa-koulua, leikimme usein koulua. Me pienemmät opimme lauluja, leikkejä ja kuljettivat meidät satujen maailmaan. Ei tarvitse kauan miettiä, mikä on rakkain muisto. Lilli oli opettaja, me ikäto-verini Hellinin kanssa olim-me oppilaita. Lilli alkoi lau-laa; ‘Oi muistatko vielä sen virren, mitä lapsena laulet-tiin...’. Meistä se oli niin kaunis, kilpaa pyysimme, ettei koulua vielä lopeteta. Mikä onkaan parhain pe-rintö antaa lapselle matka-evääksi kuin Äidin laulu. Lauri Viita on kirjoittanut; ‘Äidit ne toivossa väkevät Jumalan näkevät’. Se on meidän äitien toive.

TOINI PELKONEN
Lillin pikkuserkku

Valmistuneita

Maisteriksi (MSc) maan-tieteen alalta King’s Col-lege of London -yliopis-tosta valmistui 18.01.2010 **Riina Anna-Kaisa Hyn-ninen**. Tutkintonimike oli: ”Ympäristötutkimus, -mallinnus ja -johtaminen”, ja lopputyön aiheena: ”Kaukokartoitustutkimus nettoperustuo-tannosta Zimbabwessa vuosina 1999-2007; sateet, sato ja politiikka”. Helmi Pärssi-sen rahasto tuki Riinan opiskelua apurahan muo-dossa. Riina on lähtöisin Noki-alta, hänen vanhempansa ovat **Eeva-Liisa** ja **Veijo Hynninen**. Isän vanhem-mat olivat Vpl. Pyhäjär-veltä; isä **Tauno** Konnit-sasta ja äiti **Helli** (o.s. **Kaa-salainen**) Musakanlahdes-ta. Riina on kahdesti käy-nyt karjalaisilla juurillaan Kannaksella.

Riina Hynninen valmis-tujaisjuhlissaan **Barbi-can Centerissä**.

Markus Olavi Virtanen on valmistunut tietotekniikan insinööriksi 31.3.2010 Tampereella. Markus on **Ii-ris Virtasen**, o.s. **Väyry-nen** pojanpoika.

Henna Henttonen o.s. **Huusko** on valmistunut lääketieteen lisensiaatiksi Tampereen yliopistossa 26.03.2010. Hennan vanhemmat ovat **Reijo Huusko** ja **Raija Huusko** o.s. **Peltonen**. Hennan isoäiti **Saima Peltonen** o.s. **Paavilainen** oli syntyisin VPL Pyhäjärven Konnitsan kylästä. Hennan aviomiehen **Juha-Heikki Henttosen** isän-puoleinen suku on vaikuttanut Vpl Pyhäjärvellä 1650-luvulta alkaen. Juha-Heikki Henttonen opiskelee myös lääketiedettä Tampereen yliopistossa.

Kerttu, 85 v kiittää
kaikkia minua 21.3.2010 muistaneita.
Yhteisvastuukeräykselle antamaanne rahaa
kertyi 480,00 euroa. Kylväjälle 100,00 euroa.
Kiitos!

Kuolleita

Maj-Lis Rissanen muistoissamme

Yllättäen me pyhäjärvikerholaiset saimme lukea Aamu-lehdestä että **Maj-Lis Rissanen** oli siirtynyt ajasta iäisyyteen joulukuun 31 pvänä 2009. Sinä synnyit 14.01.1926 Taubilan tilanhoitajan perheeseen. Vanhem-pasi olivat **Vilho** ja **Anni Rissanen**, o.s. **Lönnqist**. Äitisi palveli Taubilassa sisäkkönä ja isäsi tilanhoitajana. Nuor-ten seurustelu oli alkuun hankalaa koska äitisi ei osannut yhtään suomea. Hänen äidinkieltänsä oli ruotsi. Olit 13- vuotias kun sota syttyi 30.11.39.Siirryitte Helsinkiin. Suoritit iltakoulussa keskikoulun 1943. Mer-konomiksi valmistuit 1946. Kaikenkaikkiaan olit työelä-mässä noin 46 vuotta. Emsin Helsingissä 12 vuotta erilaisissa toimistotyössä, mm. viisi vuotta kirjeenvaihta-jana, ja vuodesta 1952 alkaen Tampereella sihteerinä Suomen Trikoo OY:ssä. Opetit kurssilla sihteerin tehtä-viä ja asiakirjatekniikkaa. Harrastuksistasi mainittakoon vieraiden kielten opiskelu, yhdistystoiminta, kirjat ja kukat. Tutustuin sinuun Maj-Lis Pyhäjärvi-kerhossa, jonka puheenjohtajana olen ollut 2003 lähtien ja edelleen. Olit ahkera kerhossa kävijä. Sinusta huokui sellaista tyyneyt-tä, rauhallisuutta, tyylilykyttä ja arvokkuutta, jota ei voinut olla huomaamatta. Olit lämmin ja sydämellinen ihminen. Usein myös pyydettyäni sinulta kerhossa jotain ohjelmaa, esiinnyit mielelläsi. Mieleeni jäi sinun englannin kielestä suomentamasi runo: ”Nyt olen Herrani 80 vuotias”. Luin sen runon tammikuun kerhon tarinatuokiossa ja kysyin että tietää-kö kuka mitä Maj-Likselle kuuluu. Kukaan ei tiennyt, että olit jo poistunut keskuudestamme. Kaipaamme sinua Maj-Lis kerhossamme. Olsin ha-lunnut olla siunaustilaisuudessasi saattamassa sinua. Oli-sin halunnut laulaa ja lausua runon siellä. Jostain syystä en vaan saanut tietää ajankohtaa. Toivon Taivaanisän siunausta ja huolenpitoa sinulle. Lepää rauhassa. Tähän yhtyvät kaikki pyhäjärvikerholaiset.

LAILA INNANEN
kerhon puheenjohtaja

Kaksinkertainen filosofian maisteri mukaan hallintoneuvostoon

Historia, perinne ja kulttuuri ovat kiinnostaneet Kalle Pakarista jo pikkupojasta pitäen

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön hallintoneuvoston uusi jäsen **Kalle Pakarinen**, 28, näkee Karjala-asioiden tulevaisuuden valoisana.

– Uusilla sukupolvilla on edelleenkin taipumus omalla tavallaan löytää henkilökohtaiseen identiteettiinsä, perintöönsä ja perimäänsä liittyvät asiat aina sukupolvi sukupolven jälkeen uudelleen, Pakarinen uskoo.

Tulevaisuuden toiminnassa olisi hänen mielestään tärkeää panostaa entistä enemmän perinteen ja historian tutkimukseen.

– Uusi, vahva Karjalaperustutkimus tuo uusien sukupolvien ulottuville tietoa menneisyydestä. Tutkimuksen kautta saatavan tiedon merkitys kasvaa sitä mukaa, mitä vähemmän konkreettisia kiinnekohtia ja omakohtaisia kokemuksia tulevilla sukupolvilla Karjalaan ja Karjalasta on.

Kalle Pakarisen sukujuurret ovat isän puolelta Pyhäjärveltä.

– Isäni vanhemmat asuivat perheineen Keljassa. Isänäitini **Anna-Liisa** oli omaa sukuaan **Henttonen** ja kotoisin Lahnavalkaman kylästä, isänisäni **Heikki** oli Keljan Pakarisia. Itse olen kotoisin Sastamalasta, ja asun ja työskentelen tällä hetkellä Harjavallassa.

Pyhäjärvi-asioissa hän on ollut jo aiemmin mukana, erityisesti museotyön kautta.

– Olen ollut Sastamalan (ent. Tyrvään) seudun Mu-

seon Pyhäjärvi-aiheisten valokuvanäyttelyiden pysäytys- ja järjestelytehtävissä. Vuonna 2002 työskentelin museolla, ja olin aktiivisesti mukana näyttelyprosessissa. Seuraavana vuonna olinkin jo Pyhäjärvinäyttelyn avajaisissa pitämässä avajaispuhetta.

Kalle Pakarinen on yksi niistä lukuisista opiskelijoista, jotka ovat saaneet stipendin säätiön hallinnoimista rahastoista.

– Sain **Arvo Kukon** muistorahaston stipendin keväällä 2006. Opiskelin tuolloin Joensuun yliopistossa humanistisessa tiedekunnassa, pääaineena Suomen historia.

Kyseisestä oppiaineesta hän valmistui filosofian maisteriksi keväällä 2008. Opinnot jatkuvat toisen tutkinnon parissa; Joensuun yliopiston nimi vain on vaihtunut Itä-Suomen yliopistoksi sen liittyttyä yhteen Kuopion yliopiston kanssa tämän vuoden alusta.

– Jatkan opintojani työsten uutta tutkimusta Itä-Suomen yliopiston filosofisen tiedekunnan humanistisessa osastossa pääaineena perinteentutkimus. Valmistuin perinteentutkimuksesta HuK:iksi syksyllä 2009, ja töystä tästä oppiaineesta pro gradu-töitä parhaillaan. Lähitulevaisuudessa hän tulee siis olemaan kaksinkertainen FM, kunhan vain ehtii saattaa gradunsa valmiiksi.

– Tämän poikkeuksellisen ratkaisun tein sen vuoksi, että olin jo edellistä tutkintoa suorittaessani tehnyt sikäli runsaasti opintoja, että niiden yhteismäärä riitti kahteen maisterintutkintoon, joten hain toisen tutkinto-oikeuden pitkään sivuaineeseeni perinteentutkimukseen, ja liitän tähän tutkintoon aiemmin suorittamani ”ylimääräiset” opinnot.

Kalle ei osaa tarkemmin eritellä yhtä ainuttakaan syytä, minkä vuoksi hakeutui opiskelemaan historiaa ja yleensäkin humanistisia aloja.

– Olen ollut kiinnostunut historiasta, perinteestä ja kulttuurista ”aina”; minulla on ollut vahva kiinnostus menneisyyden ja kulttuurin ilmiöitä kohtaan jo alle kouluikäisenä. Luki-ossassa olin jo varma, että tulen hakeutumaan historianopintojen pariin.

– Joensuun yliopisto valikoitui opiskelupaikaksi sattumalta. Joensuussa ja yleensäkin Pohjois-Karjalassa viihdyin oikein hyvin, ja haaveilenkin joskus kihlattuni kanssa muutosta ta-

kaisin Joensuuhun.

Harjavallassa miestä pitää nyt kiinni työ määrääkäsena museoamanuenssinä Emil Cedercreutzin museolla.

– Vastuualueenani ovat kulttuurihistorialliset kokoelmat ja näyttelyt, markkinointi ja tiedotus.

Museo- tai tutkimustyön parissa hän aikoo myös jatkaa työuraansa. Opintojen ja työn ohella kulttuurin harrastus kuuluu myös hänen vapaa-aikaansa.

– Vierailen siis mielelläni vapaa-ajallakin museoissa ja erilaisissa kulttuuritapahtumissa, erityisesti pidän nykytaiteesta. Harrastan myös raviurheilua – käyn raveissa ja pelaan mielelläni totokin pienillä panoksilla. Miellyttävää ajankulua tarjoavat myös tietokonepelit, erityisesti strategiapelit. Lisäksi luen jonkin verran kirjallisuutta, ulkoilen ja pyöräilen.

Pyhäjärvi-lehden lukijoille hän lähettääkin terveisiä: – Museokäynti kannattaa aina!

MARJO
RISTILÄ-TOIKKA

Emil Cedercreutzin museon amanuenssi Kalle Pakarinen työnsä ääressä tarkastelemassa pohjoisafrikkalaista 1800-luvun flissa-miekkaa.

Olisiko aika käsitellä jälkipolvien karjalaisuutta?

Karjala-asioiden säilymiseen ja siirtymiseen tuleville polville Kalle Pakarinen uskoo vankasti.

– Karjala-asioiden, luovutetun alueen paikallisyhdistysten ja muiden karjalaisuuden piirissä toimivien yhteenliittymien aktiivien henkilöiden parissa on eletty vahva sukupolvenvaihdos. Aktiivitoimijoiden ja luottamushenkilöiden joukko koostuu jo suurelta osin henkilöistä, joilla ei ole omakohtaisia kokemuksia elämästä nykyisen rajan takana.

– Kehitys on luonnollista, mutta kuitenkin uusien sukupolvien siirtyminen ”vetovastuuseen” synnyttää tarpeen uusiin näkökulmiin. Haluaisinkin nähdä keskustelunavauksia uudempien sukupolvien näkökulmista ja karjalaisuuden kokemuksista – karjalaisuus on paitsi sukupolvelta toiselle periytyvä kertomus menneestä kotiseudusta ja suvun juurista, myös konkreettisesti vaikuttanut (ja vaikuttava)

taustatekijä, jolla on ollut suuri merkitys myös sodan jälkeen lapsuutensa ja nuoruutensa eläneiden sukupolvikokemuksiin, Kalle Pakarinen toteaa.

– Arvokasta olisikin esimerkiksi kerätä jo 1930-luvun lopulla ja 1940-luvulla syntyneiden kertomuksia ja muistoja elämästä karjalaisperheissä toisen maailmansodan jälkeen, uuden kotitilan tai -talon rakentamisesta, sopeutumisesta ja sulautumisesta uuteen paikallisyhteisöön lapsen ja nuoren näkökulmasta.

– (Siirto)karjalaisuus elämän tausta- ja elämäntilanteiden määrittäjänä on varmasti vaikuttanut heijasteisesti eri ikäryhmien elämään 1940-luvulta nykypäiviin eri tavoin. Uskon, että varmaan monilla karjalaisilla on samansuuntaisia kokemuksia elämästä karjalaistiloilla tai sodan jälkeen rakennetulla kotipaikalla, kokemuksista kahden erilaisen yhteisön rajalla olemisesta, samantapaisia arvoja, asenteita

ja elämännäkemyksiä, jotka ovat karjalaisuuden ja luovutetun Karjalan alueen paikallisyhteisöjen ”henkistä perintöä”.

– Uskonkin, että yhteisesti jaettu kokemuspohja ja siitä kumpunneet arvot, asenteet ja ajatukset ovat vauhdittaneet muutaneita ja heidän jälkeläisillään monissa asioissa samansuuntaisia, kuten esimerkiksi ”sodankäyneiden miesten” sukupolvella, jonka jäseniä yhdistäneet kokemukset, ajatukset ja näkemykset loivat keskinäistä solidaarisuutta ja yhteisymmärrystä mm. yli puoluerajojen vielä pitkään sodan jälkeen.

– Kun lukee tai kuuntelee ”kolmannen polven karjalaisten” kokemuksia ja näkemyksiä karjalaisuudesta voi vielä huomata jälkiä yhtenevistä sukupolvikokemuksista. Moni 1970-1990-luvulla syntyneistä varmastikin liittyy oman karjalaisuutensa esimerkiksi juuri lapsuudenajan kokemuksiin ja muistoihin iso-

vanhemmista, 1990-luvun alun jälkeisiin Karjala-retkiin tai muihin omakohtaisesti sisäistettyihin perheen muistoihin ja yhteisiin ajatuksiin. Ne ovat luonnollisesti kovin erilaisia kuin aiemmilla sukupolvilla, mutta omalla tavallaan tärkeitä ja mielenkiintoisia.

– Näen siis kysymyksen karjalaisen identiteetin siirtämisestä ja säilymisestä suurelta osin sukupolvikysymyksenä – ”uusien” sukupolvien olisi mielestäni syytä nähdä ja tunnistaa oman Karjala-suhteensa synty ja siihen vaikuttaneet tekijät ja kokemukset.

Kalle Pakarinen näkee, että jokaisella sukupolvella on taipumus omalla tavallaan löytää henkilökohtaiset juurensa. Samoin hän pitää tärkeänä panostusta tutkimustyöhön: sen antaman tiedon merkitys korostuu omakohtaisten kokemusten puuttuessa: tiedonhankinta korvaa vähin erin muisteluun sukupolvien vaihtuessa.

-MRT

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön puheenjohtajat

Hallituksen puheenjohtaja
Yrjö S. Kaasalainen Harjavalta,
osoite Kallenk. 10
29200 Harjavalta
puh. 0400-626 770,
yrjo.kaasalainen
@luukku.com

Hallituksen varapuheenjohtaja
Juhani Forsberg
Helsinki,
Ryytimaantie 19 A 8 00320 Helsinki,
puh. 050-511 2899,
juhani.forsberg
@fonet.fi

Hallintoneuvoston puheenjohtaja
Antero Pärssinen
Hollola,
osoite Kiviniementie 424 17120 Paimela
puh. 050-570 6575
tero.parssi@phnet.fi

Kun käsitöistä tulee taidetta

Ylöjärvellä näyttely aikuisryhmän töistä

Kevät huipentuu kansalais- ja työväenopistoissa ja monissa muissa oppilaitoksissa paitsi saavutettujen tulosten arviointiin ja palautteen antamiseen myös monin paikoin valmistuneiden töiden näyttelyihin.

Ylöjärven kaupunginkirjaston Leijan Galleriassa on 28.4.-8.5. esillä työväenopistossa jo kuusi vuotta alaa opiskelleiden käsityön taiteen ja kuvataiteen perusopetuksen syventävien opintojen päättötöiden näyttely. Pääsiäisen edellä samassa paikassa oli esillä kolmen vuoden ajan käsityön taiteeseen paneutuneiden opiskelijatöiden näyttely. Heidän joukossaan oli kaksi karjalaistaustaista, pitkälle edennyttä käsityön taiteen aikuisopiskelijaa.

Ylöjärven työväenopistossa aikuisten käsityön taiteen perusopetuksen opintoja on ollut valittavissa jo vuodesta 2002 alkaen. Koulutus jakautuu kahteen kokonaisuuteen: 3 vuotta (20 op) kestäviin perusopintoihin ja sen jälkeisiin 3 vuotta (28 op) kestäviin syventäviin opintoihin. Pohjana kaikelle ovat oppilaan omakohtaiset kokemukset, työskentely käsillä ja mahdollisuus valmistaa tuotteita ja teoksia sekä samalla ilmaista itseään. Käsityön taiteen opiskelumahdollisuutta aikuisille tarjosi päättyvänä lukuvuonna Suomessa kymmenkunta kansalais- ja työväenopistoa, joita Ylöjärven lisäksi on mm. Hyvinkäällä, Vantaalla, Espoossa ja Helsingissä, sekä myös Lahden kansanopisto. Myös muutamat käsityökeskukset ovat aloittaneet aikuisille suunnattua opetusta.

Lasten ja nuorten kohdalla näitä mahdollisuuksia löytyy runsaammin. Käsityön taiteen perusopintoja nuorille tarjoavat monella paikkakunnalla käsityökeskukset ja -koulut, esimerkiksi Taito Uusimaan tai Taito Kymenlaakson käsityökoulu ja käsityökeskukset.

Juuret Vpl. Pyhäjärvellä ja Kaukolassa

Käsityön taiteen opintojen ääressä kolme vuotta tiivistä työn ohessa opiskellut tamperelainen **Anja Leino** o.s. **Silvén**, s. 1956, arvelee saaneensa innostuksen käsityöiden tekemiseen suvun perintönä.

– Äitini **Vappu Silvén**, o.s. **Pärssinen** (1931-2002),

joka oli kotoisin Viipurin läänin Pyhäjärveltä Puikosten kylästä Kahvenitsajärven rannalta, on kertonut Konnitsassa asuneen äidinisänsä olleen paitsi maanviljelijä myös mm. taitava räätäli. Äidinisä, äijäni **Aatami** (Aatu) **Pärssinen** (1892-1960) oli paitsi maanviljelijä myös sepän töitä taitava ja monenlaiset pienet keksinnöt arkea helpottamaan tehnyt mies. Vapun äiti **Maria** o.s. **Kaasalainen** (1900-1987) opetti suuressa perheessä jokaisen tyttärensä kuten tapana ennen vanhaan oli lähes kaikissa perheissä hyvin taitaviksi käsittä. Heistä tuli käsityön harrastajia koko iäkseen. Vappu Silvénin ammattikin juontui tähän kiinnostukseen, hän toimi aikanaan pitkään malliompelijana vaatusteollisuudessa.

– Äidinpuoleisissa geneissä minulle periytynyt kiinnostus käden taitojen moninaiseen kehittämiseen on ollut hyvin vahvaa, jonnekin sisäinen pakko, pohtii Anja itse.

Kaukolalaissyntyinen Anjan isä **Pauli Silvén** (1928-2009) oli toisessa polvessa kirvesmies-puuseppä. Molemmat Anjan vanhemmat olivat myös ahkeria järjestöihmisiä. Pauli Silvén toimi Kaukolan pitäjän-seuran pitkäaikaisena puheenjohtajana, Vappu Silvén tamperelaisen Pyhäjärvi-kerhon sihteerinä.

– Karjalaista yhdistystoimintaa he eivät minuun tarttaneet tai se harrastus ei ole vielä puhjennut. Ystäväpiiri on saanut hänet houkuteltua kuitenkin erään yhdistyksen rahastonhoitajaksi. Vapaa-aika on mennyt jo vuosia työväenopistojen käden taitojen kursseilla.

Ansioyökseen hän toimii Tampereen ev.lut. seurakuntayhtymän Mummon Kammarissa toimistosihteerinä.

Nukketalo ja portfolio

Anja Leino oli lopputyösään, jonka materiaalit lähes kaikki ovat kierrätysmateriaaleja, soveltanut lähes kaikkia niistä lukuisista eri tekniikoista, joita on oppinut. Ratkaisuihin on käytetty mm. värjäystekniikoita, ompelua, tilkkukirjontaa, huovutusta, käsin ja konekirjontaa, savitöitä, lasimosaiikkia ja rautalan-katekniikkaa sekä rasioiden

Anja Leino ja kaksi unelmaa, Unelma -niminen, päättötöinä valmistunut nukkekoti ja sylissä ensimmäinen lapsenlapsi, 2-vuotias Miio. Alakuvassa Elina Ronimus (vas.) päättötönsä ”Matkalaisen tarina” äärellä yhdessä Anja Leinon kanssa. Kuvat: Jaakko Leino.

tekkoa. Lopputyö nimeltään Unelma on 60-70 senttimetriä korkea nukketalo kalusteineen, mittasuhteissa 1:12. Sen neljä kerrosta muodostavat kokemuksen, järjen, tunteen ja ylimpänä mielikuvituksen tason. Unelmassa käytetyistä kiertäysmateriaaleista yksi on Anjan äidin nuoruudessaan kutoma pellavalakana, josta kaikki nukketaloon muokattuna käytetty pellava on peräisin.

– Ylimpänä, kattoterassilla on haaveistani suurin, jo monta vuotta ideoimani kotoisa käsityökahvila puuhasteluun kutsuvine tarvikkeittain, astiineen ja leivonnaisineen. Niiden suunnittelussa ja toteutuksessa sain apua veljeni tyttäreltä **Elisalta**, 17 v, ja **Katrielta**, 11 v, joiden into ja vimma käsityöiden tekemiseen on jo nyt erittäin suurta.

Opiskelijoiden lopputöinä nähtiin mm. monesta osasta mm. koostuneita ryyjiä, paperimassasta moniulotteisia töitä ja kankaalle siirrettyjä valokuvia. Jokainen joutui tekemään myös portfolioon – työkansion, johon on koottu materiaalia työskentelyn eri vaiheista. Siinä kerrotaan työprosesseista, omista tavoitteista ja motiiveista.

Kekseliäs, kenkälaatikoon rakennetun ”televisi-on” mekanismi pyörittää kauniisti sommiteltuja teksti- ja kuvasivuja Anja Leinon portfolioissa. Hän tiilittää sivuilla kolmen vuoden opiskelun herättämiä tunteja, motivaatiopohjaansa ja ratkaisujen taustoja.

Vahvialalaisen isoisän geenit

Yksi Anja Leinon opiskelukavereista on nokialainen **Elina Ronimus**, s. 1984. Kirvesmies-puuseppä **Armas Ronimus**, v. 1920 Viipurin läntisistä kylistä muodostetussa Vahvialassa syntynyt Elinan isoisä asettui sotien jälkeen Pirkkalaan. Hän kuoli pojan tyttärensä Elinan ollessa vasta muutaman vuoden.

Armas oli hyvin taitava ja kysytty ammattimies. Hänen vaimonsa, Elinan isoäiti **Hely**, 80 v, asuu Pirkkalassa ja tekee edelleen mm. monenlaisia neuletöitä. Elinan isä **Keijo** on metallimies, arvostettu ja käsitään taitava hankin. Eikä nokialaistaisella, keittiöalalla työskentelevällä äidillä **Raijallakaan** ole peukalo keskellä kämmettä.

– Kävin lapsena kuvataidekoulua, pidin kovasti kaikenlaisesta käsillä tekemisestä ja joitain vuosia siten innostuin valokuvauksesta. Siitä piti tulla ammattini. Olin töissä museoavustajana Tampereella museokeskus Vapriikissa. Sitten kiinnostus tekstiileihin ja vaatetusalaan sai minut valtaansa. Käsityötaitteen perusopintojen kolmen vuoden aikana olen aloittanut vaatetusalan artesaaniopinnot Ikaalisten käsi- ja taideteollisuusoppilaitoksessa, kertoo karjalaiset isänpuoleiset juurensa vahvasti tiedostava nokialainen Elina Ronimus, muutaman vuoden takainen ylioppilas.

– Ehkä teatteripuvustus voisi olla toiveiden tähtytty-

mys, pohtii Elina. Hänen lopputyössään Matkalaisen tarina kirmaa kolme muodonmuutoksen kokenutta kissahahmoa satumetsän katveessa. Hän on soveltanut työssään mm. huovutustekniikkaa, joka oli hänelle täysin uudet ulottuvuudet avaava, ehkä jakson innostavin työtapana.

Elina Ronimuksen portfolio on kirjan muotoinen. Sen pehmeää turkista muistuttavaa materiaalia olevat kannet ovat Karjalan väreissä puna-mustat! En osaa selittää, sanoo Elina, miksi minulla oli sisäinen pakko valita ne värit.

Näyttely kuusi vuotta opiskelleiden lopputöistä

– Alun perin 14 opiskelijasta, eri-ikäisestä ja eri taustoilta tulleista naisista kymmenen pääsi loppuun urakassaan, kertoo 3-vuotisia perusopintoja ohjannut käsityönopettaja **Ulla Tuju-la**. – Heitä on peruskoulunopettajista, lastentarhanopettajista, lääkäristä ja artesaaniopiskelijoista alkaen aivan tavallisiin ihmisiin.

Joka syksy alkaviin käsityön taiteen perusopintoihin pääsee ilmoittautumisjärjestyksessä. Sen sijaan parin vuoden välein alkavalle syventävien opintojen 3-vuotiselle jaksolle on karsintaa ja sinne voi pyrkiä seuraavan kerran vuonna 2011.

– Äkkiseltään muistan syventävien opintojen toiselta vuosikurssilta nuoren naisen, jonka karjalaistausta tuli vahvasti esiin hänen kehitellessään mm. käspaikkojen kirjonnasta tuttua etupistokirjontaa.

Kuusi vuotta opiskelleiden aikuisten lopputöitä kannattaa suunnata katsomaan kaupunginkirjastoon Ylöjärvellä kauempaakin. Käsityön taiteen sekä kuvataiteen perusopetuksen syventävien opintojen päättötöiden näyttely on esillä 28.4.-8.5.2010. Kirjasto Leijan Galleria on avoinna ma-ti klo 10-20, ke-pe 10-19 ja lauantaisin klo 10-15 osoitteessa Koirumäentie 2, 33470 Ylöjärvi.

KAARINA PÄRSSINEN

Pikon Myllyn Jalot myllärit

Pikon Mylly 1923 - 1940

Minulla on Tarinakivillä kirja, isäni **Rauni Jalon** jäämistöstä. Tutkiskelin sitä, kun olen laatinut henkilökuvaan isoisästäni Erikistä. Sieltä sain paljon tietoa ja vihjeitä ajatuksilleni heidän elämästään Pyhäjärvellä. Moni asia selvisi, kun sovitin niitä faktoja, joita olen kerännyt sukututkimuksen merkeissä, niihin tietoihin, joita kirjassa oli.

Jalon suku on lähtöisin Ruotsinpyhtäältä ja **Erik Jalo** syntynyt 7.5.1876 Kymissä. Tämä Karjalan reisu oli vain sattumien summa. Kuitenkin isäni ja hänen sisaruksensa pitivät sitä aikaa, vuodesta 1923 vuoteen 1940 parhaana aikanaan. Entisistä naapureistaan ja ystävistään he puhuivat, kuin parhaista läheisistä sukulaisistaan. Pyhäjärveltä he myöskin löysivät omat "heilinsä".

Pikon Mylly sattui iso-isäni elämän kohtaloksi. Hänen vaimonsa **Alfhildin** veli **Theodor Friman** näki mahdollisuuden, joka vaikutti kiinnostavalta. Taubilan myllyn haettiin mylläriä. Yhdessä he laittoivat hakemuksen Viipurin läänin Pyhäjärvelle. Siellä Taubilan kartano oli vaihtanut omistajaa 1918. Sen omisti nyt **Karl Fazer**. Myllyssä oli ollut mylläri **Tobias Pärssinen** vuokralla. Vuokra-aika oli umpeutunut ja Pikon mylly rakennettiin käytännössä uusiksi. Tämä ilmenee kirjeestä:

"Mylly Herra Erik Jalolle osoite Myllykoski Friman 7.6.1923". Siinä viitataan Taubilan sanomalehti-ilmoitukseen ja Erik Jalon käyntiin Taubilassa. Jalo oli valittu 40 hakijan joukosta ensimmäiselle sijalle mylläriin paikkaan Pikon myllyllä. Kirjeessä ilmoitetaan palkkaedut ja kerrotaan myllyn valmistuvan elokuun 1 päänä ja mylläriin olisi saavuttava toimeensa ennen sitä, että voi itse perehtyä mahdollisiin asennusvirheisiin, ennen kuin mylly otetaan vastaan rakentajalta. Asuinrakennus valmistuu myöskin elokuun alussa. Nyt se on vesikatossa ja uuneja parikkaa muurataan. Pyydetään paluupostissa ilmoittamaan voiko ottaa toimen vastaan. Kirjeen lähettäjänä Robert Lehtonen.

1907 Kymi, **Rauni** s. 1912 Vehkalahti ja **Olli** s. 1917 Savitaipale.

Käkisalmen Sanomissa 7 elokuuta 1923 on ilmoitus:

Pikonmylly on nyt valmis ja suositellaan arvoisalle yleisölle. Myllyssä on sihtilaitos, ohraryynikoneisto, kauraryynikoneisto ja neljä jauhhoparia. Tulli kolme litraa hehtolitraalta, ryynitys seitsemän litraa. Nopea jauhatus.

Taubilan kartano.

Pikon myllärien asunto.

siikkia. Radiotekniikasta oli kiinnostunut myöskin Taubilan meijerin, sahan ja viljankuivaamon höyrykoneiden hoitajan **Vilho Rissan** poika, myös **Vilho**, joka jatkoi isänsä kuoleman jälkeen samoissa tehtävissä ja vastasi myöskin Pikon myllyssä olevan sähkölaitoksen johtoverkoston hoidosta. Hänen kerrotaan rakentaneen v. 1926 ensimmäisen radiovastaanottimen Pyhäjärvellä. Yhdessä Uunon kanssa he rakentivat radiolaitteita ja muita sähkökojeita.

Erik Jalo hoiti mylläriin taintaan, sekä huolehti potalaitteiden ja myllyn voimakoneina toimivien höyrykoneiden kunnosta yhdessä poikiensa kanssa. He huolehtivat myös myllyssä olevasta sähköön tuotannosta ja akkujen latauksista.

Uuno osallistui nuorempien veljiensä Raunin ja Ollin sekä Tuulikki-sisarensa kanssa nuorisoseura ja opintokerhotoimintaan. Näin he sivistivät itseään. Miehet kuuluivat myöskin suojeluskuntaan. Yhdessä kylän nuoret tekivät retkiä Viipuriin, Käkisalmeen ja Sortavalaan. Urheilutoimintaan osallistuttiin myöskin aktiivisesti. Uuno oli urheiluseura Kaiun pitkä-

Myllyn padon kunnostusta oikealla Erik Jalo. Ketä toiset ovat?

otettiin jauhettavasta viljasta. Jauhettavaa ei ilmeisesti ollut, koska ilmoitettiin jauhatuksen keskeyttämisestä vuoden 1931 alussa. Ei siis ollut palkkaakaan tiedossa.

Ainolle ja Uunolle syntyi keväänä 15.05.1931 tytär **Aini Marjatta**. Ainista on kuva Tarinakivillä kirjassa s. 88 olevassa Pikon myllyn kuvassa etualalla. Kuvan on ottanut Olli Jalo. Kuvatekstistä on virhe, sitä ei ole otettu 1920-luvulla. Vaan 1934 tai 1935.

Olli oli innokas valokuvaaja, mylläriin ammatin jätettyään hän siirtyi puolustusvoimain palvelukseen, päätyen Tikkakoskelle suorittamaan ilmakuvauksia armeijan kartoituksia varten. Olli meni naimisiin sodan aikana Lappeenrannassa Montrualta lähdön jälkeen, Pyhäjärveltä olleen **Meeri Asikaisen** (s. 17.5.1919) kanssa. Rauni avioitui sodan aikana **Emma Wellogin** (s. 15.12.1912 Räisälä) kanssa. Emma oli Enkkuan kylästä Pyhäjärveltä.

Pikon myllyllä Rauni ja Olli olivat isänsä kanssa mylläreinä silloin, kun Uuno-veli oli muuttanut Käkisalmeen. Käkisalmen vaihe jäi kuitenkin lyhyeksi. Uunon oli luovuttava hyvin alkaneesta yrittäjän urastaan vanhempiensa hyväksi, sillä mylläri Erik sairastui. Olli oli vasta 15 vuotias, eikä yksin olisi myllyssä pärjännyt, sillä Rauni oli menossa sotaväkeen. Kutsunnat olivat 10.11.1932 ja sitten isänsä kuoleman jälkeen sotaväkeen 1.2.1933 Rannikkotyöstä 3:een.

Uuno palasi mylläriksi 29.7.1932. Pikon myllyn koneisto oli uudistettu siten, että syyskuun alussa myllyssä voitiin aloittaa myös vehnäjauhatus. Samana vuonna joulukuun 12. p:nä Erik Jalo kuoli syöpäsairauteen.

Myös kauppaneuvos Karl Fazer kuoli 9.10.1932. Hän oli tuonut mm. fasaanit Suomeen riistalinnuiksi. Niitä hän oli Jokioisten kartanossaan metsästävässä yhdessä kenraali **Mannerheimin** kanssa, viimeiseksi jääneellä jahtimatillaan.

Mylläriin perheessä oli tietenkin radio, sellainen putkikone, ja naapurit ja myllymiehet kerääntyvät sitä kuuntelemaan. Radio oli kallein yksittäinen esine, joka mainitaan Erik Jalon perukirjassa. "Ratiokone kaluineen 1000 mk!! (kaksi lehmää yht. 800 mk)".

Toiminta perheessä oli vilkasta nuorisoseura-suojeluskunta- ja urheilutoiminnan alalla. Varsinkin Olli ja Rauni kunnostautuivat pitäjän kilpailuissa. Uuno alkoi ajatella elämää muualla perheensä kanssa. Rauhallista perhe-elämää ei ollut vilkkaassa myllärien asunnossa. Niinpä alettiin tehdä kyselyä Savitaipaleelle, tuttuun Olkkolan kartanon myllyyn, jossa oli oltu ennen myllyn paloa. Mylly oli rakennettu uudelleen ja saatiin neuvoteltua työsojimus, joten muutto Pyhäjärveltä tapahtui 13.3.1937. Mukana oli Ainin lisäksi toinenkin tyttö, **Aune** 1.11.1933 Pyhäjärvellä syntynyt.

Ollin suoritettua asepalveluksen ja Raunin käytyä Ammattienedistämislaitoksella Helsingissä mylläriin kurssit 6-18.8.1928. Nuoremmat veljekset tulivat jo hyvin toimeen itsenäisesti myllyn hoitajina. Olli ja Rauni tekivätkin sopimuk-

Taubilan Kartano
Maanviljelyseura

W. J. Lehtonen

Alfhild ja Erik Jalo muuttavat Pyhäjärvelle lapsineen: **Uuno** s. 1905 Vehkalahti, **Elli Tuulikki** s.

Käkisalmen Radiokeskus
Uuno Jalo
Puh. 250.

Maak. 2 k. tj.
Pikon myllyssä
ei jauheta tammi-, helmi- ja mahdollisesti maaliskuun aikana.
Taubilan kartano,
(2-2) Pyhäjärvi.

Pikon myllyn miljöötä.

sen myllärien tehtävistä v. 1937 Pikonmyllyyn. Myllylle hankittiin lisävoiman lähteeksi ”lokomobiili”, koska sähkön kulutus kasvoi koko ajan. Veljekset suorittivat vielä höyrykoneen hoitajan tutkimukset ja suorittivat heille uskotut tehtävät tunnollisesti. Samalla he saivat kokemusta myöhempää elämää varten. Rauni oli 187 sm pitkä ja painoi sata kiloa. Paino pysyi samana koko myllärinä olon ajan. Mutta voimaa-kin oli tullut kovasta työntöistä. Myllymiehet aina ihailivatkin sitä, kuinka heidän jauhosäkkinsä nousivat keveästi kuormasta vaakalle, vaikka itse olivat tus-

kin saaneet ne vaimojensa auttamina hevoskärryyn tai rekeen. Olli ja Rauni toimivat mylläreinä Pikon myllyllä talvisotaan asti. Sodan ajaksi heidät määrättiin toimimaan elintarvikehuollon tehtävissä edelleen Pikon myllyssä. Heidän sotilastehtävänään oli huolehtia mm. sähkön toimittamisesta Pyhäjärven rautatieasemalle, sotaväen esikunnalle ja sotasairaalaan. Talvisodan jälkeen heidät määrättiin Lappeenrantaan Saimaan myllyn mylläreiksi samoin sotaväen huoltovarmuuden ylläpitämiseksi. Siihen päättyi heidän ja samalla Jalon myllä-

reiden ajanjakso Pyhäjärvellä. Hyvät muistot siitä ajasta kuitenkin jäivät. Vuonna 1948 Rauni tuli mylläriksi syntymäpaikkal-teen Vehkalahden Myllyky- lään. Samaan myllyyn, jos- sa hänen isänsä Erik aloitti myllärin uransa. Rauni oli innokas urhei- lija ja kilpailija. Vielä kuusi- kymppisenäkin hänellä oli oma kiekko, joka oli Pyhä- järven peruja. Sitä hän sil- loin tällöin heitteli omaksi ilokseen ja varmaan muis- teli silloin kilpailuja Pyhä- järvellä ja tietenkin urheili- jakavereitaan. Myllykylässä ollessaan hän kesäisin työ- päivän jälkeen, joka usein oli pitkä, otti myllyn kos-

kesta tukkirännin päässä vesihierontaa veden virrat-essa voimalla hänen ke- holleen. Siitä hän piti. Ker- rotaan hänen harrastaneen samaa myös Pikon myllyl- lä. Rauni ei ollut mikään hölkkääjä, mutta polkupyö- rä oli hänen kulkuvälineen- sä aina kuolemaansa asti. Hän ajeli paljon ja tapasi ihmisiä, tuttuja ja tunte- mattomia, joiden kanssa hän haasteli. Nämä asiat olen näin kir- jannut, vaikka en ole kos- kaan Pikon myllyllä käy- nytään. Erilaisin haastat- teluin ja tietoja keräämällä olen mielessäni elänyt joi- tain hetkiä Pikon myllyllä. Se on tuntunut miellyttä- vältä kokemukselta.

Haluan vielä saada lisää selvyyttä asioista siellä isä- ni nuoruudesta ja tapahtu- mista niiltä ajoilta. Olen kiinnostunut erityisesti va- lokuvista ja tapahtumista Pikon myllyn vaiheilla. Kii- toksia **Reino Äikiälle**, joka on rohkaissut minua tä- män kirjoituksen tekemi- seen. Hänellä on sellainen usko, että aineistoa vielä löytyy niiltä henkilöiltä, jot- ka tunsivat Jalot siellä Py- häjärvellä. Kiitoksia ajas- tanne! 30.3.2010 Haminassa

PAAVO
Raunipoika JALO

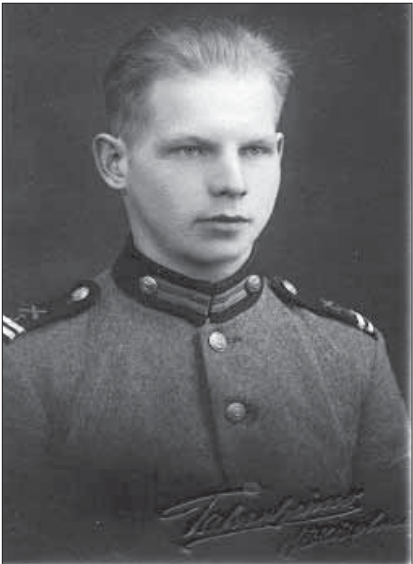
Alfheid Jalo.

Eerik Jalo.

Uuno Jalo.

Rauni Jalo.

Olli Jalo.

Rantakylän pojat saivat risupiirakkaa

Oli semmoinen sanonta, jos maalaiskylässä oli hieroja ja puhelinkeskus, niin muuta tietolähteitä ei kylässä tarvittu. Hieroja ja keskuksenhoitaja tiesivät kaikki asiat. Pyhäjärven Rantakylässä ei ollut puhelinkeskusta, mutta hieroja oli – koulu- pojatkin tiesivät, että hieroja tietää kaikki. Kerran taas kaksi poikaa, veljeksiä, oli aamulla menossa kouluun, ja hieroja tuli tiellä vastaan. Pojat nostivat hattua ja sanoivat ”huomenta”, niin kuin hyvä tapa vaati. Hieroja vastasi poikien huomeneen. Sitten pojat ajattelivat vähän pelleillä hierojalle ja kysivät ”mitä sinä nyt tiedät?”. Hieroja sanoi, että enhän minä mitään tiedä. Pojat vastasivat siihen, että sinunhan pitäisi tietää kaikki, koska olet hieroja. Sitten pojat äkkiä karkuun, ettei hieroja saanut heitä kiinni. Jos olisi saanut, niin pojat olisivat saaneet heti tukkapölyä. Nyt kävi niin, että hieroja oli menossa poikien äitiä hieromaan, ja kertoi äidille heti poikien kep- poset. Äitikään ei tykännyt poikien tekosista, vaan toi jo päivällä koivumäen herran tupaan odotta- maan poikia pois koulusta. Kun pojat sitten tulivat kotiin, niin äiti komensi heiltä housut pois ja antoi pojille risupiirakkaa. Sitten olivat pojat jo kauan olleet aikamiehiä, kun tätä kertoivat, ja sanoivat vieläkin muistavan- sa, kuinka kipeää teki. Ei tehnyt toista kertaa mieli hierojalta tietämissä kyselemään.

Risupiirakan saavat olivat **Arvo** ja **Viljo Muli**, äiti **Amalia Muli**, ja hieroja **Liisa Sorvali**. Kaikki ovat jo kauan olleet siellä, missä me emme vielä ole. TAUNO TORKKELI
Hyvinkää

Lapsuusajan leikkikentät

Lapsuusajan leikkikentät mielessäni on, sekä parvi sisarusten suuri. Kisaellen juosta saimme metsän lehtohon ja astuskella järven rantamaa. Monet ilot, monet surut, monet kolhut kohtalon, kaikki yhdessä me kantaa saimme niin, kunnes elon ankarimman kouriin jouduttiin ja leikkikentät muiksi muutettiin.

Maailmahan avarahan aika meidät vei, siellä meitä ootti uudet vaiheet. Toisistamme turvaa meillä enää ollut ei vaan kukin yksin kantoi kuormiaan. Ilot, surut, onnen murut kukin yksin tunsin niin vaan ei mieli karjalaisen murtunut, niin kuin joskus ennen vielä sydän sykähtää, se lapsuusajan henkeen viriää.

Ei konsaan häivy kaipuu synnyinseutuhun kaukana kangastavaan, käyn sinne unelmissain, usein uudestaan.

Runon lähettänyt **Kristiina Hopia** kertoo, että hänen äitinsä asui talvisodan aikaan 1940 Vilppu- lassa, ja heillä kävi kylässä Vuokselasta kotoisin oleva **Helvi Juvonen**, joka oli kahden poikansa ja veljensä vaimon ja lapsen kanssa evakossa. – Helvi Juvonen ystävystyi mummuni kanssa ja hän opetti tämän laulun äidilleni ja tädilleni ja mummulle. Lauloivat sitä junanrappusilla, kun asuivat asemalla. Kaiho oli suuri kotiin. Tämän laulun on kaikei tehnyt joku evakoista, kirjoittaa Kristiina Hopia, joka esitti runon myös Tampe- reen Pyhäjärvi-kerhon huhtikuun kokouksessa.

Irma Karppanen Kauko Hinkkasen haastattelussa.

Toivo Hinkkanen lausui Yrjö Jylhää.

Paula Hoikko kertoi lotan työstä.

Pyhäkylä-Seura kokoontui Sastamalan Kiikassa - puheissa sota-ajan muistot

Lähes viisikymmentä Pyhäkylän koulupiiriläistä ja heidän ystäväänsä kokoon-tui virpolauantaina 27.3. Kinnalan Koukulle yhteiseen Pyhäkylä - Seuran vuosikokoustaapaamiseen.

Maittavan lounaan jälkeen seuran puheenjohtaja **Toivo Hinkkanen** toivoteli läsnäolijat tervetulleiksi todeten samalla seuran toiminnan jatkuneen suururakan - kaksiosaisen koulupiirikirjan valmistumisen jälkeenkin vilkkaana. Kuluneen vuoden aikana tehtiin kaksi kotiseutumatkaa Pyhäjärvelle ja kirjasarjojakin on myyty vielä yli 20 kappaletta.

Jukka Pusan esittelemä tilikertomus hyväksyttiin ja tilivelvollisille myönnettiin vastuuvapaus. **Kauko Hinkkasen** puheenjohtolalla rutiiniasiat käsiteltiin vauhdilla, sillä luvassa oli runsaasti talvisotaan liittyvää ohjelmaa.

Kiikan Torvisoittokunnan nuoret soittajat esiintyivät kahteenkin otteeseen. Toivo Hinkkanen esitti

Pekka Pusan kirjeitse saapuneen tervehdyksen talvisodan muistoista, jolloin nuori IS-poika sai jo tuossa vaiheessa palvelusta isänmaataan eri tehtävissä kotiseudulla.

Terveisten yhteydessä kuultiin Pekan kuoroharastusten jääneen nyt taakse. Hänän toimi vuosikymmeniä Helsingin Sotaveteraanikuorossa ollen useita vuosia kuoron johtajana. Pekan terveiset päättyivät Yrjö Jylhän runoon ”Kaivo”, jonka Toivo Hinkkanen herkästi esitti.

Kauko Hinkkanen haastatteli **Paula Hoikkaa**, o.s. **Hanski**, joka kertoi toimineensa yhdessä **Enni Sirkiän** kanssa muonituslotta desanttipartio-osastolla Ivaskansaaressa. He eivät juurikaan olleet tekemisissä muiden lottien kanssa. Pyhäjärveltä tytöt lähtivät 14.3.

Irma Karppanen, o.s. **Varis**, kertoi haastattelussa omasta evakovaiheestaan Alavudelle. Irman murheita lisäsi se,

että oma isä oli kuollut 1939, joten hän joutui orpona tulemaan vieraisiin oloihin. Yhteismajoituksessa aluksi asuttiin ja mm. keittovälineistä tuntui olevan kovasti puutetta. Myöhemmin Irma muutti Keravalle, jossa toimi ilmavaltontatehtävissä. Lopuksi kommodori **Pertti Inkinen** esitteli ”Talvisodan rauhasta ja sen seuraamuksista”. Esitys kokonaisuudessaan julkaistaan ohessa.

Kahvinjuonnin jälkeen iloinen puheensorina täytti kokouspaikan.

Seuran 10-jäseninen hallitus valittiin edelleen jatkamaan seuran asioiden hoitamista, puheenjohtajana kokenut Toivo Hinkkanen. Suunnitelmissa on mm. kotisivujen kehittäminen ja vuoden 2011 aikana kotiseutumatkan aikaansaaminen. Eri toimikunnat hoitavat osa-alueittain seuran tärkeitä kehittämistoimenpiteitä eteenpäin

REINO ÄIKÄ

Talvisodan pakkorauha ja sen seuraamukset

Kommodori Pertti Inkisen esitelmä Vpl. Pyhäkylä-seuran vuosikokouksessa Sastamalan Kiikassa 27.3. 2010.

Talvisodan päättymisen 70-vuotispäivää vietettiin 13. maaliskuuta. Tuon 105 päivää kestäneen kunniakkaan taistelun jälkeen Suomi saattoi huokaista helpotuksesta. Sota oli päättynyt – tappioon – mutta vapaus oli voitettu.

Tosin tämä vaati todella kovan hinnan. Suomen henkilötappiot nousivat 26 000 taisteluissa kaatuneeseen ja ilmapommituksissa menehtyneeseen sekä yli 46 000 haavoittuneeseen.

Karjalan heimolle tuo ajankohta sinetöi synkän kohtalon – kotikunnaat ja lähes koko elämäntyö piti jättää vihollisen käsiin.

Välirauhan ajallahan tarkoitetaan talvisodan päättymisen (13.3.1940) ja jatkosodan alkamisen (21.6.1941) välistä ajanjaksoa. Välirauha-nimitystä alettiin käyttää heti Moskovan rauhansolmimisen jälkeen. Vaikka mainittu rauhansopimus ei viralliselta nimeltään ollutkaan välirauhansopimus, niin sen ei yleisesti uskottu alun perin pysyvän voimassa kovin kauan.

Välirauhan aikaa leimasi kiristynyt maailmanpoliittinen tilanne sekä yleisesti Euroopassa että erityisesti Itämeren ympäristössä. Samalla Neuvostoliitto kohdisti Suomeen vastaan jatkuvaa ja laaja-alaista painostusta. Sitä pahensi myös länsivaltojen heikkeneminen vuoden 1940 aikana. Ranskan luhistumisen jälkeen Saksan suorittama Norjan ja Tanskan valtaus aiheutti sen, että Suomen ulkoiset yhteydet tulivat yhä enemmän Saksasta riippuviksi.

Moskovan rauha 12.3.40 allekirjoitettiin kiireessä, sotatoimien ollessa täydessä käynnissä, sillä Neuvostoliitto ei suostunut aselepoon rauhanneuvottelujen ajaksi. Neuvostojoukot jopa kiihdyttivät tykkitulen-äärimmilleen vielä vartituntia ennen aselevon alkua 10.45 13.3.1940. Todettakoon tässä yhteydessä, että Neuvostoliiton luoteisen rintaman tykistökommentajana toimi kenraali Vladimir Davydovitsh Grendahl, entiseltä nimeltään Woldemar Gröndahl. Tämä myöhemmin Neuvostoliiton sankarin ja Leninin kunniamerkin saanut neuvostotykistöä merkittävästi kehittänyt suomalais-

syntyinen upseeri totesi Stalinin tentissä huhtikuussa 1940, että ”Yksi automaattiseella varustautunut suomalainen sotilas taistelee kuin kokonainen meikkäläinen (neuvostoliittolainen) ryhmä”. Sekä Wolde-
marin isä David että molemmat veljet, Dmitri ja Georgi palvelivat myös Venäjän ja myöhemmin Neuvostoliiton asevoimissa. Suomen tykistön luoja, kenraali V.P. Nenonen tunsi W. Gröndahlin henkilökohtaisesti I maailmansodan ajoilta.

Neuvostoliitto saneli rauhanehdot, jotka Suomen oli pakkorauhana hyväksyttävä. Siksi olisi voinut olettaa, että rauhansopimus olisi tyydyttänyt Neuvostoliittoa ja että se olisi jättänyt Suomen nuolemaan haavojaan. Neuvostoliiton mukaan kysymykset, joita ei ollut mainittu rauhansopimuksessa, voitaisiin hoitaa myöhemmin ”diplomaattiteitse”. Tämän ilmaisen merkitys osoittautui suomalaisille seuraavien viidentoista kuukauden aikana hyvin kalliiksi.

Rauhansopimuksen mielivaltainen tulkinta

Vuoden 1940 Moskovan rauhasta voitaneen hyvin käyttää nimitystä ”Rauha vailla oikeusturvaa”. Presidentti J.K. Paasikiven aikoinaan esittämä luonnehdinta, että ”Kreml ei ole kihlakunnan oikeus”, piti tässä paikkansa, samoin kuin V.I. Leninin toteamus, että ”totuuden puhuminen on vain porvarillista enakkoluuloisuutta. Tavoiteltu päämäärä tekee valheen oikeutetuksi.”

Jo rauhansopimuksen täytäntöönpanon alkuvaiheessa syntyi heti vaikeuksia, jotka osoittivat, että Neuvostoliitto halusi ottaa sopimuksesta irti kaiken mahdollisen hyödyn. Se meni mielivaltaisesti – voitettajan elkein - paljon pitemmälle kuin mitä sopimus edellytti. Venäläisjoukot mm etenivät kohti uutta rajaa siirtyvien suomalaisjoukkojen ja karjalaisen siiviläestön kintereillä huomattavasti sovittua nopeammin kaapaten samalla runsaasti vielä evakuoitavaksi rajan läheisyyteen siirrettyä omaisuutta ja evakointia suoritettavaa suomalaista henkilöstöä. Heitä ei

koskaan palautettu pyynnöistä huolimatta, sillä Neuvostoliitto piti heitä vakooilijoina.

Myös varsinaisen rajan määrittelyssä voittajan sana painoi ja kartalla sovittu uuden rajan kulku muuttui yllättävästi maastossa aina Neuvostoliiton eduksi. Esimerkiksi rajalinja Enson tehdasalueen ja Pelkolan kartanon kohdalla, jossa sijaitisivat tehtaan johdon tilat, jätettiin rajaa maastoon hakattaessa Neuvostoliiton puolelle.

Neuvostoliitto kieltäytyi – lukuisista pyynnöistä huolimatta – luovuttamasta luovutetulle alueelle jääneitä, sodanjälkeisessä sekavassa tilanteessa suomalaisille korvaamattomia kuntien, yritysten, järjestöjen, laitosten, seurakuntien, joukko-osastojen ym. arkistoja. Neuvostoliitolle itselleen em arkistoilla ei ollut mitään käytännön merkitystä. Todettakoon, että nykyisen Leningradin oblastin arkistossa Viipurissa säilytetään vajaata 120 000 suomalaista asiakirjakansiota. Vuonna 1934 Viipurin Tervaniemeen perustetun Viipurin maakunta-arkiston asiakirjoista jäi viime sotien aikana suurin osa evakuoimatta.

Sen sijaan venäläiset vaativat ja myös saivat käyttöönsä laajalti luovutettua aluetta ja Hangon vuokra-aluetta koskevaa kartastoa, meteorologista, hydrologista, hydrografista ja geologista tiedostoa.

Rauhansopimuksen mielivaltaiseen tulkintaan perustuva vaatimus koski myös Suomen ulkopoliitikkaa. Tuolloin kaavailtu pohjoismaiden puolustusliitto kariutui Neuvostoliiton jyrkkään vastustukseen, vaikka yksinomaan jo Ruotsi ja Norja olivat talvisodan aikana johdonmukaisesti noudattaneet tiukkaa puolueettomuutta. Kyseinen liitto ei voinut sisältää mitään Neuvostoliittoon kohdistuvaa kostoajatusta. Neuvostoliitto viittasi kuitenkin Norjan Stortingetin puhemiehen Carl Joachim Hambron hieman varomattomaan lausuntoon Suomen itärajan ”väliaikaisuudesta”.

Sopimuksen 3. artiklan mukaan kumpikin sopijapuoli sitoutui pidättäytymään kaikesta hyökkäyksestä toistansa vastaan ja olemaan tekemättä mitään

liittoja tai osallistumaan toista osapuolta vastaan suunnattuun valtakoliitioon.

Todellisuudessa Neuvostoliitto halusi pitää Suomen muusta maailmasta eristettynä. Taustalla oli Stalinin tavoite ”ratkaista Suomen kysymys lopullisesti”. Onneksi Euroopan tapahtumien kulku muutti hänen suunnitelmiaan ja läntiselle Venäjälle Katynin metsiin suomalaisille varatut joukkohaudat täyttyivät sen sijaan 22 000 syyttömästä puolalaisesta upseerista.

Toinen rauhansopimuksen suomalaisia kiihdyttänyt neuvostotulkinta syntyi Karjalassa toimineiden suomalaisten teollisuuslaitosten omaisuuden poisiennistä. Suomea vaadittiin palauttamaan ja korvaamaan ko omaisuus. Venäläisten vaatimukset kohdistuivat jopa sellaisiin laitoksiin, jotka sijaitisivat rauhantekohetkellä jo neuvostojoukkojen miehittämällä alueilla. Neuvostoliitto teki asiasta poliittisen numeron syyttäen Suomea kiivässä-vyisessä lausunnossa rauhansopimuksen rikkomisesta.

Neuvostoliitto kiristi eräässä vaiheessa suhtautumistaan myös uhkaamalla vaatia korvausta tehtaiden (siis aiemmin Suomen hallussa olleiden) käyntitappioista, jollei palautuksia korvata.

Neuvostoliitto vaati useimpien suurten teollisuuslaitosten varaosa- ja tarvikevarastoja luovutettaviksi siinä mitassa, kuin hyvin varustetussa teollisuuslaitoksessa Neuvostoliiton käsityksen mukaan piti olla. Näin Suomi joutui jopa tilaamaan ulkomailta asti Neuvostoliittoa varten koneistoja ja laitteita jo talvisodan aikana ja sitä ennenkin poisvietyjen tilalle. Myös teollisuuslaitosten kone- ja työpiirustukset vaadittiin.

Neuvostoliitto halusi tulkita ”taloudelliset laitokset” mahdollisimman väljästi sisällyttäen niihin sellaisiakin kuin elokuvateatterit, pienet kotitarvesahat, luontaisparantolat ja jopa kalastajien moottoriveneet. Lisäksi jouduttiin luovuttamaan suuri määrä VR:n kalustoa, kuten 75 veturia, 120 matkustajavaunua ja 1800 tavaraaunua, varaosia, puhelinkeksuksia ja paikallisten postitoimistojen kalustoja, proomuja ja hinaajia ym. Näin Suomi tosiasiallisesti maksoi sotakorvauksia, vaikka sellaisista ei talvisodan rauhassa vielä mitään mainittukaan.

Todettakoon, että ministeri J.K. Paasikivelle 2.6.40 annetulla muistiolla Neuvostoliitto vaati myös Hangon vuokra-alueelta poisviedyn omaisuuden luovuttamista. Suomen torjuttua vaatimuksen Neuvostoliitto toisti joitakin viikkoja myöhemmin (6.7.40) vaatimuksensa kaiken Hangosta poisviedyn julkisen siviili-

li- ja sotilasomaisuuden palauttamisesta. Lisäksi Neuvostoliitto pakotti 8.9.40 Suomen sallimaan päivittäiset rautatiekuljetukset Hangon vuokra-alueelle.

Tilanteen tasapainottamiseksi Suomi myönsi vastavasti syksyllä 1940 saksalaisille joukoille kauttakuljetusluvan Pohjois-Norjaan. Mainittakoon, että myös Ruotsi salli saksalais-sotilaiden lomakuljetukset alueensa kautta.

Suomalaiset kommunistit perustivat toukokuussa 1940 kansanedustaja Mauri Ryömän johdolla Suomen ja Neuvostoliiton rauhahan ja ystävyyden seuran. Sen ympärillä tapahtuneet levottomuudet sekä Baltian miehitys kesällä 1940 loivat käsityksen, että seura oli vain Neuvostoliiton solutuskanavaksi luotu peitejärjestö. Tilanne kärjistyi edelleen myöhemmin syksyllä ja joulukuussa Suomen hallitus lakkautti seuran.

Eriyisesti Neuvostoliiton ulkoaisainkomissaari V. Molotov otti SN-Seuran suojelukseensa syyttäen mm. ulkoministeri Väinö Tanneria seuran vainoamisesta.

Neuvostoliitto puuttui Suomen asioihin

Eri yhteyksissä NL pyrki vaikuttamaan mm Suomen hallituksen kokoonpanoon eli ketkä poliitikot olivat soveliaita, ketkä eivät. Samoin venäläiset pyrkivät lehdistön ja radion kautta välitetyllä propagandalla sekä korkeantason ministereittensä antamalla lausunnoilla vaikuttamaan Suomen tuleviin presidentin vaaleihin.

Suomen asemaa pahensivat myös neuvostojoukkojen usein suorittamat rajaloukkaukset, joita tapahtui välirauhan aikana yli 200 kertaa eli loukkaus lähes joka toinen päivä. Niistä ei jännittyneessä tilanteessa julkisesti juurikaan kerrottu, koska tämän pelättiin provosoivan ystävällistä naapurua. Tapahtuneista loukkauksista Suomi esitti selvityspyynnön vain neljästi saamatta kertaakaan mitään vastausta.

Vakavin välikohtaus tapahtui 14. kesäkuuta 1940, kun kaksi venäläistä SB-2 pommikonetta ampui alas Tallinnasta Helsinkiin matkalla olleen Aeron Kalevamatkustajakoneen Suomenlahden yllä lähellä Kerin majakkaa. Sukellusvene Shtsh-301 poimi myöhemmin merestä koneessa olleen diplomaattipostin. Koneen mukana Suomenlahteen painuivat miehistö (2) ja matkustajat (7) saaden surmansa. Suomen Päämajan radiotiedustelu sieppasi sukellusveneen päällikön, kapteeniluutnantti Goldbergin lähettämän viestin.

Koska Neuvostoliiton laivaston käyttämä salakirjoituskoodi eli niin sanottu

meriviitonen pystyttiin Suomessa purkamaan, Kalevan todellinen putoamissyys selvisi nopeasti Suomen valtiojohdolle. Tämä tieto ei kuitenkaan päässyt leviämään suppeaa sisäpiiriä laajemmalle. Ampumisen syy ei ole koskaan selvinnyt. Tämä oli draamatisimpia tapahtumia välirauhan ajan Suomessa ja laittoi liikkeelle kosolti huhuja Baltian maiden miehityksen kiristämässä ilmapiiressä.

Kalevan pudotus tapahtui välirauhan aikana ja talvisodan päättymisestä oli kulunut vain kolme kuukautta. Suomen armeija oli heikentynyt, uusi itäraja vaikeasti puolustettavissa ja valtiotalous vararikon partaalla.

Vaikka Kalevan pudottaminen oli kiistattomasti kansainvälisen oikeuden vastainen rikos, pääministeri Risto Ryti ja ylipäällikkö C.G.E. Mannerheim katsoivat maan ulkopoliittisen aseman niin heikoksi, että asiasta ei tehty edes protestia Neuvostoliitolle. Tapausta ei myöskään käsitelty virallisesti hallituksessa. Onnettomuuden todellinen syy salattiin myös suurelta yleisöltä. Kalevan putoamisen syyksi vahvistettiin epämääräinen räjähdys, jonka aiheutti ”jokin vieras, lentokoneeseen olennaisesti kuulumaton tekijä”.

Syksyllä 1940 suomalaiset saivat tietoonsa, että suhteiden kiristymisestä huolimatta Saksa ei hyökäisi ennen seuraavaa kevättä Neuvostoliittoon. Neuvostoliitto puolestaan muistutti Saksaa Molotov-Rippentrop-sopimuksessa sovitun etupiirijaon noudattamisesta. Molotov matkusti Berliiniin 12. marraskuuta 1940. Käydyissä keskusteluissa hän oli erityisesti kiinnostunut Suomen kysymyksestä ja vaati oikeutta hyökätä Suomeen sekä muutenkin vapaita käsiä Suomen suhteen ilman, että Saksa puuttuisi asioihin. Hitler torjui jyrkästi Neuvostoliiton vaatimukset.

Karjalan kysymys arka ja vaikea asia

Suomessa Karjalan ja muiden luovutettujen alueiden kysymys on pitkään ollut arka ja vaiettu asia ja sellaisena se on haluttu valtiovallan taholta pitääkin. Koettu vääräys kuitenkin säilyy ja painaa mieltä.

Tilanne on mutkikas, sillä virallisen poliittisen kannan mukaan Suomella ei ole rajakysymystä Venäjän kanssa, mutta jos Venäjä haluaa asiasta keskustella, Suomi on siihen valmis. Rajakysymyksen olemassaolo siten yksinkertaisesti sanottuna kielletään. Miten sellainen ilmaus voidaan tulkita, että ei meillä ole rajakysymystä. Mutta, jos kuitenkin on, niin keskustellaan asiasta.

Luovutettujen alueiden kohdalla pätee vanha venä-

läinen kansan viisaus eli ”Minkä nuorena varastaa, sen vanhana omistaa”. Tätä hieman erikoista ”slaavilaista kärsivällisyyttä” Venäjä on jatkuvasti osoittanut Suomeakin kohtaan. Venäjä näet pitää kärsivällisesti hallussaan 45 000 km² Suomen alueita, eikä ole niitä rikkomistaan sopimuksista ja ratifioimastaan Atlantin julistuksesta huolimatta palauttanut.

Tämän kärsivällisyyden lähtökohtana on oletus, että kun jaksaa tarpeeksi tehokasta propagandaa syöttää vuodesta toiseen, ainakin uudet sukupolvet asteittain alkavat siihen uskoa.

Poliittinen jos -liturgia kertoo selvästi, että Suomessa ja Venäjällä todellisuudessa on rajakysymys. Suomalaiset nykypoliitikot vain eivät uskalla asiasta puhua, vaan verhoavat passiivisuutensa Venäjän tahdon seurailuksi. Rauhansopimuksen tehtävänä on rauhan aikaansaaminen ja sen ylläpitäminen. Se ei yleensä koskaan tapahdu oikeudenmukaisesti tai tasapuolisesti. Tarkoituksena yleensä kuitenkin on, että rauhantilan vakiinnuttua osapuolet voisivat sopia tehdyt väärydet. Suomen ja Venäjän välillä se ei ole toteutunut.

Usein julkisuudessa on esitetty, että esimerkiksi ETY-prosessi, EU-jäsenyys ja NATO-kumppanuus ehdottomasti kieltävät rajakysymysten olemassaolon. Tällaisia määryksiä tai kriteerejä ei ole. Ei esimerkiksi Virosta olisi koskaan voinut tulla NATO:n tai EU:n jäsenmaata, koska sillä ei vielä nytkään ole voimassaolevaa rajasopimusta Venäjän kanssa.

ETYJ:n periaatteet lähtevät siitä, että osapuolet voivat rauhanoimaisesti sopia rajoista. Ei rajoista sopimista ole missään kielletty. Poliitikot näyttävät vain omien pelkotilojensa vuoksi lukinneet nämä asiat kielletyiksi aiheiksi.

Toisaalta Gallup-tutkimusten mukaan noin 40 % suomalaisista ilmoittaa tukevasa Karjalan palautusta. Lisäksi 72 % suomalaisista on sitä mieltä, että Karjalan palautuskysymys on tavanomainen keskustelukysymys, josta pitää voida keskustella. Ei ole uskotavaa, että nämä ihmiset ovat jotenkin hairahtuneet kannattamaan pelkkiä kuvitelmia.

Toisaalta presidentti Boris Jeltsin sanoi presidentti Martti Ahtisaarelle 18.5.1994: ”Me presidentti Ahtisaaren kanssa emme hyväksy Stalinin rikollista hyökkäyspolitiikkaa Suomea vastaan”.

Presidentti Martti Ahtisaari puolestaan totesi 24.10.1999 lähetetyssä tv-haastattelussa: ”Karjalan kysymys hiertää tulevaisuudessaakin suomalaisten ja venäläisten mieltä”. Hän

totesi lisäksi, että kuka tahansa sitten onkin Kremlessä Venäjän korkeimpana vallanpitäjänä, tämän alitajunnassa on aina pysyvänä piikkinä pakkoluovutetun Karjalan kysymys.

Jo presidentti J. K. Paasikivi oli vanhoilla päivillään kovasti murheellinen Karjalan kysymyksestä ja presidentti Urho Kekkonen taas toimi aktiivisesti, joskin julkisuudelta piilossa Karjalan palautuksen hyväksi.

Vain presidentit Mauno Koivisto ja Tarja Halonen ovat olleet vahvasti Karjalan kysymystä vastaan. Koivisto jopa dementoi Neuvostoliiton ja Venäjän neuvotteluviestit valmiudesta keskustella alueellisista kysymyksistä.

Suomen ja Venäjän välisellä rajakysymystä ei ole kyet-

ty dementoimaan yrityksistä huolimatta. Eikä sitä koskaan kyetäkään dementoimaan, ennen kuin avoimena olevat väkivallan seuraukset on asianmukaisesti korjattu.

Johtavat poliitikot kummassakin maassa ovat hämääntyneen lyhytnäköisiä, jos he kuvittelevat rajakysymyksen katoavan määräyksillä ja ukaaseilla. Sellainen on ihmisluonteeseen vastainen, eikä tule koskaan toteutumaan.

On siten tarpeen kysyä, milloin Suomen ja Venäjän poliittiset päättäjät oivaltaivat, että vain rehellinen ja vanhojenkin vääryyksien vastuullinen korjaaminen on paras tie menestykselliseen tulevaisuuteen.

PERTTI INKINEN

Kommodori Pentti Inkinen on syntynyt 1948 Vammalassa, Pyhäkylästä olleen Olavi Inkisen ja Kaisa Heikkilän perheeseen. Kommodori Inkinen on ollut eri tehtävissä puolustuslaitoksessa mm. kahteen otteeseen sotilasasiamiehenä Moskovassa ja toimii tällä hetkellä Maanpuolustuskorkeakoulun laitoksella tutkijana.

Vanhat palstat puhuvat

**Käkisalmen sanomat 21.4.1934
Kooste: Reino Äikiä**

Taavi Komonen on voittanut Bostonin maratonin. Suomalainen Kaarlo Kosti oli viides ja Fagerlund yhdeksäs.

Bostonin kuuluisa maratonjuoksu suoritettiin huhtikuun 19 päivä. Voiton korjasi aivan ylivoimaisesti Taavi Komonen, joka on Käkisalmessa syntynyt. Vuosi sitten hän sijoittui tässä kilpailussa toiseksi. Nyt hänen aikansa oli 2.32.53. Kanadalainen Kellen tuli toiseksi ajalla 2.36.50. Kolmantena oli saksalaista syntyperää oleva Steiner 2.40.29. Suomalaisia oli kilpailussa mukana kaikkiaan viisi, joista Kaarlo Kosti tuli viidenneksi ajalla 2.44.52, Fagerlund sijoittui 9:seksi ajalla 2.48.08. Aikaisemmin Bostonin maratoneilla kolmanneksi ja viidenneksi sijoittunut Ville Kyrönen keskeytti samoin kuin Hugo Kauppinenkin.

Pyhäjärven kirkon palosta ja historiasta

Viime kuun Pyhäjärvillehdedessä Tuomo Kukko kertoi käsityksiään Pyhäjärven kirkon palosta ja arvioi hyvin alentuvasti filosofian maisteri Impi Wiikan kirjoittamaa Pyhäjärven historiaa. Hän toteaa mm., että ”Wiika sentään mainitsee palon päivämäärän.”

Ja miksi hän ei mainitsisi, sehän oli tarkasti tiedossa? Mutta missä olosuhteissa kirkko paloi, se ei Impi Wiikan eläessä koskaan hänelle tullut selville. Ne, jotka asiasta tiesivät, vaikenivat visusti. Pyhäjärveläiset eivät ole missään vaiheessa syyttäneet venäläisiä kirkon palosta, vaan kyllä nimiä on arvuuteltu ihan omalta maaperältä. Tämä palo on moneen kertaan käsitelty jo lehdessämme, mutta jos se vielä on jollekin epäselvää, niin uusitaan tieto.

Tein yli 20 vuotta sitten lehteemme kaksi haastattelua lissä toimivasta pyhäjärveläisestä matkailuyrittäjästä Matti Jääskeläisestä. Jonkin ajan kuluttua tapamisestamme hän soitti ja kertoi, että nyt saat jymyjutun lehteen. Hän oli tavannut laukaalaisen sotaveteraanin Toivo Leivosen, joka oli ollut todistamassa Pyhäjärven kirkon paloa. Juttu oli mielestäni niin suuri, että pysyin häntä kertomaan asiasta Kaarle Viikalle. Matti ottikin yhteyttä Wiikaan, joka pyysi Leivosta kirjoittamaan tapahtuman paperille ja lähettämään hänelle.

Näin tapahtui ja Wiika lähetti sitten tekstin lehteemme, jossa se julkaistiin ensimmäisen kerran etusivulla 26.2.1988. Toivo Leivonen kirjoittaa: ”Matti Jääskeläinen otti minuun uudelleen yhteyden ja pyysi kertomaan, mikä kirkon todellinen kohtalo oli. Minun tehtäväni oli divisioonan esikunnan autonkuljettajana. Väli rauhan tultua siviilit sekä sotilaat alkoivat siirtyä uuden rajan taakse. Muistini mukaan oli viimeistä edellinen päivä, kun venäläiset tulivat sitten seuraavan päivän iltana Pyhäjärvelle.

Sain ajomääräyksen kyseessä olevana päivänä illan hämärtyessä noin 15-16 aikaan. Kyytiini tulivat majuri ja sotilaspastori. Ajoimme kirkon luokse, menimme kirkkoon sisälle. Pastori sanoi, että on parempi sytyttää palamaan, kuin jättää häväistäväksi.

Nousimme urkujen luokse, koska pastori halusi soittaa viimeiseksi niitä urkuja. Minä aloin polkemaan ilmaa ja hän soitti kaksi säkeistöä virrestä, jota en muista.

Siirryimme sakastin puolelle, jossa oli isokokoinen kaappi, jonka sisällä oli

pumpulia sekä paperia, jotka syttyivät helposti pastoriin sytyttäessä. Oltuamme ulkona vielä vähän aikaa niin seinään paloi reikä, josta tulenlieskat tulivat ulos sytyttäen vieressä olevan kellotapuln, joten näin päättyi Pyhäjärven kirkon tarina.”

Wiika päätti kirjoituksen: ”Pyhäjärveläisten puolesta on syytä kiittää Toivo Leivosta tästä tiedonannosta, joka on valottanut lähes puolen vuosisadan takaista tilannetta. Kiitokset myös Matti Jääskeläiselle, jonka toimesta asia on tullut näin aivan kirjaimellisesti dokumentoiduksi.

Yksi henkilö, divisioonan pappi F.V. Reunanen sytytti siis kirkon palamaan, mutta toimeksi antajina olimme me pyhäjärveläiset, eivät vieraat sotilaat. Keitä he olivat? Se ei ole tähän mennessä selvinnyt. Se oli pyhäjärveläisiltä varmasti henkisesti ja hengellisesti vaikea ratkaisu. Minun henkilökohtainen mielipiteeni on, että ratkaisu oli oikea.

Silloisille neuvostoliittolaisille meidän suomalaisien pyhien arvojen kunnioittaminen oli täysin vieras käsite. Yksikään Neuvostoliitolle luovutetuista Karjalan kirkkoista ei toimi enää kirkkona. Nämä historialliset merkkirakennukset otettiin uusiokäyttöön kolhoosinavettana, sikalana, vuohien temmellyskenttänä, tanssisalina elokuvateatterina ym.ym.

Pyhäjärven kirkko oli seurakuntamme kirkkona 174 vuoden ajan ja meidän lähtöimme jälkeen tämän Herran huoneen ei tarvinnut kokea ”sikamaista” kohtaloa. Kaarle Viikan suunnittelema muistokivi entisen hautausmaamme vieressä on koruttomasti kertomassa ”vainajasta” kirkon paikasta..

Ja erittäin hyvä asia on, että kaikki meidän entisen kirkkomme arvokkaat kirkkoesineet saatiin evakoiduksi turvaan länteen. Kaikki ovat pitkän evakkomatkan jälkeen saaneet uuden pysyvän kodin, jossa ne arvokkaasti suorittavat sitä tehtävää, jota vuosisatoja jo Pyhäjärvelläkin tekivät

Viimeksi kodin sai 1760-luvulta oleva puinen krusifiksi. Kirkkohallituksen arkkitehti totesi, että ajallisesti se sopii erinomaisesti uusittuun Tyrvään Pyhän Olavin kirkon alttariseinälle. Toimitin kirkon oppaalle kirjallisesti kaikki tiedot krusifiksista sen iästä ja laajoittajasta ja Pyhäjärvi tuli mainituksi eri turistiryhmille viime vuoden aikana monia kertoja.

Toinen kipsinen krusifiksi on Vammalan seura-

kuntakodin seinällä. Hopeinen ehtoolliskalusto siirtoitettiin sodan jälkeen Iin seurakuntaan, jossa edelleenkin käytössä jokaisessa ehtoollisjumalanpalveluksessa. Aleksandra Sältinin maalaama taiteellisesti arvokas alttaritaulu on Tyyne Lehiköisen rahaston varoilla entisoitu ja on hyvin näytävällä paikalla Huittisten kirkossa. Kirkkomme ison kirkonkellon kirkkohallitus sijoitti tuhottuun Lappiin, Pellon pitäjän Turtolan seurakuntaan. Siellä se joka sunnuntai kaiuttaa Lapin kansaa kirkkoon. Kellon reunaan on kaiverrettu pyhän kirjan sanat: ”Olkaa toivossa iloiset, ahdistuksessa kärsivälliset, rukouksessa kestävä.” Miten enteellisesti sopiva lause meille kotimme menettäneille evakoille.

Talvisodassa Neuvostoliitto hyökkäsi valtaisalla asearsenaalilla laittomasti Suomeen ja ryöstösaaliina vaati meidän karjalaisen kodit ja konnut itselleen. Tämän kokemuksen kokeneena ja raskaan evakotien kulkeneena, yksikään karjalainen ei taatusti sure sitä, että neuvostoliittolaisille jäi liian vähän merkkirakennuksia Pyhäjärveltä.

VPL PYHÄJÄRVI KAPPALE KANNAKSELAIS-VAIHEITA

Vaihdoinme muutama vuosi sitten Tuomo Kukon kanssa sähköpostiviestejä erilaisista asioista ja hän vaikutti minusta fiksulta ja asialliselta kaverilta. Ja siksi ihmettelenkin, millä vimalla hän eri lehtemme numeroissa hyökkää fil.maisteri Impi Wiikaa ja hänen kirjoittamaansa Pyhäjärven historiaa vastaan. Historian virallinen nimi on otsikossa.

Ulkopuoliset arvostelijat ovat sanoneet, että Wiikan

tekemä historia on parhaita ellei peräti paras karjalaisten pitäjähistorioita. En tiedä, olisiko kukaan muu kuin Impi Wiika Pyhäjärveltä pystynyt vastaavlaiseen urakkaan. Se oli häneltä todellinen kulttuuriteko meille pyhäjärveläisille.

Tietysti kaikissa historian teoksissa on puutteellisuksia. Tuomo Kukon mielestä vapaussodan punaisista on kerrottu vajavaisesti ja kirkon palon syytä ei ole kerrottu. Näiden puutteiden vuoksi ei koko historiaa voi mitätöidä. Kaikkia huomion arvoisia asioita voidaan myöhemmin tutkia ja kirjoittaa niistä asiallisesti ilman kenenkään henkilön ala-arvoista solvaamista.

Pyhäjärven historia on ollut hyvä lähdekirja eri kyläkirjojen teossa ja niissä voidaan tuoda esille uudenlaista tietoa. Esimerkiksi Pyhäkylän historiassa Toivo Hinkkanen kertoo hyvin seikkaperäisesti kirkon palosta. Ja monesta muusta kyläkirjasta löytyy täydentävää tietoa erilaisiin asioihin. Kauko Hinkkanen Suvannon Seudun sukututkimuspiirissä tutkii vuoden 1918 sotaturmia Pyhäjärven osalta, joten eiköhän nekin asiat aikanaan selviävät..

Säätiömme otti 1981 lisäpainoksen Pyhäjärven historiasta. Suuresti arvostamani ja taitavana puhujana tunnettu Eino Kukko osti kahdeksan historian kirjaa. Hän totesi: ”Ostan jokaiselle lapselleni tämän todella hyvän ja monipuolisen Impi Wiikan tekemän historian. Se kertoo synnyinpitäjästämmä, jota ei enää ole, mutta joka kerran meille pyhäjärveläisille oli elävää todellisuutta.”

Tuomo Kukko sai arvokkaan lahjan isältään.

SALME RINTALA

Vanhat palstat puhuvat

Vpl. Pyhäjärvi-lehti
50 vuotta sitten 23.4.1960
Kooste: Reino Äikiä

Näin Pyhäjärven kirkon palavan 1940

Lehden etusivulla on varsin laaja selostus ylikonstaapeli Veikko Kaasalaisen muistelmasta viimeisistä hetkistä Pyhäjärvellä talvisodan rauhanteon jälkeen. Hän oli ollut rauhan tultua viestimiehenä Sakkolan Vilakkalan kylässä ja rauhanteon jälkeen aloittanut yhdessä muiden ryhmän miesten kanssa viestilinjojen ja puhelinkeskuksen purkamistyöt. Kirjoituksessa ei juurikaan mainita päivämääriä ja kellonaikoja muuta kuin rauhan teon hetkestä ja missä hän oli silloin. Annetaanpa siis ylikonstaapelin itse kertoa kirkonmäen tapahtumista:

”Pyhäkylään kunnantalon ja kirkon maastoon tulimme Saapun kylän kautta tykkietä kulkien hevosten vetäessä raskaasti kuormattuja ajoneuvoja. Aseman seudulta matka jatkui aamun jo kajastaessa Pyhäjärven kunnantaloa kohti. Olimme juuri ohittaneet Kokkolinnan ja sen läheisyydessä olleet heinä- ja olkivarastot oli sytytetty tuleen ja viimeiset lieskat olivat jo sammumassa. Kunnantalolle saavuttuamme tapasimme yläkerran tiloista muutamia nukkuvia sotilaita, jotka neuvoivat meitä menemään Jalmari Pusan taloon majoittumaan. Kunnantalon alakerta oli sekamelskan vallassa. Ryhdyimme samalla etsimään sellaisia sotilashenkilöitä, jotka voisivat neuvoa meihin ja milloin meidän pitäisi lähteä eteenpäin. Kun kukaan ei kuitenkaan meitä osannut mitenkään neuvoa etsimme lattialta tyhjän paikan ja vaivuiimme uneen, jota jatkui seuraavaan iltapäivään saakka. Herättyämme kuulimme paikalla olleiden muonituksen tapahtuvan omin neuvoin kuivamuonan avulla. Lähdimme etsimään taloista ruokatarpeita ja maitoa lukuun ottamatta löysimme oivalliset lettuainekset. Lettutaikina tehtiin Pusan kaivon veteen ja herkulliselta maistui.

Lettukestien jatkuessa myöhäiseen iltapäivään saakka kävin ulkona ja samassa havaitsin kirkolta päin nousevan savua. Kello lienee ollut siinä 16.00 paikkeilla. Yhdessä toverini Tauno Tynin kanssa nousimme läheisen kellarin katolle paremmin nähdäksemme. Kohta näkyivät tulenlieskat selvästi ja hetken kuluttua näimme kuinka lieskat tavoittivat myöskin kellotornin. Tuli voimistui hetkeksi ja sitten alkaen hiipua. Palon vielä raivotessa kirkolta päin tuli musta henkilöauto, jonka sisälle emme nähneet eikä se pysähtynyt kohdallemme. Päivän jo alkaessa hämärtyä aloimme valmistautua matkantekoon kohden Käkisalmea.”

Pyhäjärven merkkirakennusten tuhosta

Pari yksityiskohtaa viimekertaisessa Vpl. Pyhäjärvi -lehdessä julkaistussa Tuomo Kukon artikkelissa kiinnitettiin huomioni. Ohessa niihin liittyvät kommentit.

Muistojen järvi -elokuvaselostusteksti on minun kirjoittamani; Antero Pärssinen on sen lukija. Sanavalinta Pyhäjärven kirkon sortumisesta liekkeihin talvisodan päätösvaiheis-

sa menee siis minun piikkiini, oli tietoisesti harkittu muotoilu ja myös paikansapitävää tekstiä. Tyylikko olisi ollut, jos kirkon polttamisen syytä olisi siinä yhteydessä ruvettu sen yksityiskohtaisemmin selostamaan.

Olen myös vahvasti sitä mieltä, että vaikka kirkkoa, Taubilaa ja Kokkolinnaa ei maaliskuussa 1940 olisi-kaan omien lähtijöiden toimesta poltettu, nuo rakennukset tuskin olisivat säily-

neet nykypäiviin saakka, niin paljon vanhoja suomalaisia rakennuksia on vuosikymmenien mittaan uusin asukkaiden toimesta raikattu tai varomattoman tulenkäytön seurauksena tuhoutunut. Muolaan kartano on tästä hyvänä esimerkkinä.

Ja säästyipähän kirkkomme siltä rienaavalta ja profaanilta käytöltä, mikä neuvostovallan aikana niin monen muun pyhäkön kohtaloksi tuli.

Omalta osaltani kummastelen sitä, ettei Muistojen järvi -elokuvaan niin tarkkaan katsellut ja kuunnellut Tuomo Kukko ole pannut merkille erästä vuosilukuvirhettä, joka minun jäljiltäni on elokuvan selostustekstin yhteyteen pujautanut. Jääköön se sitten tässäkin yhteydessä paljastamatta.

KARI UUSITALO

Tunteita ja tunnelmia Talvisota-matkalta

Talvisodan päättymisen 70-vuotis muistopäivänä 13.3.2010 järjestettiin eri puolilla Suomea paljon tapahtumia ja tilaisuuksia. Konsertteja, luentoja, kirkkotilaisuuksia jne. Oli varaa valita. JaPi-matkojen järjestämälle Talvisodan muistomatkalle Karjalaan osallistui 12 uskallikkoa lunta pelkäämätöntä reissajaa. Ei puolijoukkueellista, mutta reipas ”kaukopartio”-ryhmä.

Heidän joukossaan pyhäjärveläisjuurinen **Maritta Kemppi** o.s. **Pärssinen** Haminasta. Maritta on tehnyt paljon Karjalan matkoja, varsinkin isänsä juurille Pyhäjärvelle. Isä **Erkki Pärssinen** oli syntynyt 13.3.1929. Maritalle matka oli myös isälle omistettu syntymäpäivä-muistomatkaksi, mikä tietysti lisäsi matkaan kovasti vaikuttavuutta.

Matkareitti: Hamina, Vaalimaa, Säkkiärvä, Leipäsuu, Valkjärvi, Sudenhäntä, Kiviniemi, Sakkola, Saapru, Enkkua, Pyhäjärvi, Kelja ja Terenttilä, josta paluu Viipurin kautta kotiin.

Talvisodan päättymisen hetkellä klo 11.00 matkaseurue oli Valkjärven lumisissa maisemissa. Hangeet hohtivat kimaltaen aurin-gon paisteessa Valkjärven jääpeitteestä puhumatta-kaan.

Matkanjohtajan lukemien veteraanien 70 vuoden takaisten muistelmien jälkeen pidettiin hetken hiljaisuus Talvisodan päättymisen muistoksi.

Matka jatkui kohti Suden-vannan rantaa ja Sudenhäntää, jossa talvisotamu-seon pihalla odotti yllätys. Kenttäkeittiöstä tarjotun lämpimän ja maukkaan tataripuuron lisäksi juotiin ”rauhanmaljat”. Museo-kierroksen päätteeksi päästiin piipahtamaan alueella sijaitsevaan tsasounaankin. Sakkolan kirkon raunioille laskettiin kukat ja kynttilät. Matkanjohtaja lausui Yrjö Jylhän runon ”Kotiin” ja yhdessä laulettiin virsi ”Siunaa ja varjele meitä”.

Saaprun kaupasta löytyi jokaiselle ostettavaa ja Enkkuan vanhalla koululla oli myös pieni ohjelmatuokio. Mieskvartetti löytyi nope-

asti ja ”Sotilaspoika” -laulu kaikui komeasti.

Aurinko alkoi laskea mailleen, kun saavuttiin Pyhäjärvelle ja kohti Musakan majoituspaikkaa.

Liekö Antin tunnetusti makoisat ruuat ja tiedossa oleva saunanlämpö olleet synnä, kun Kenttähautausmaalle jäi vain viisi matkasta kynttilöitä ja kukkia laittamaan.

Muistomerkillä koettiin herkkä ja koskettava tuokio Maritta Kempin kertossa paikan historiasta ja isästään. Hautausmaalle on haudattu v. 1939-1944 102 pyhäjärvestä ja 3 sakkolaista sekä 28 saksalaista sankarivainajaa.

Vuonna 1994 vietettiin muistomerkkin paljastustilaisuutta, jossa Maritta oli kunniavartiössä uudessa Pyhäjärven kansallispuvus-saan. Hänen isänsä oli tehnyt suuren työn ja useita matkoja Pyhäjärvelle, ennen kuin muistomerkki sinne saatiin. Heinäkuussa 2003 vietettiin paikalla taas tilaisuutta. Muistopaaden taakse oli hankittu laatta, johon on kaiverrettu hautausmaahan siunattujen nimet.

Maritta Kemppi Pyhäjärven Kenttähautausmaalla. ”Hyvää syntymäpäivää Isä”.

Syvä hiljaisuus täytti nyt Karjalan tienoon kun kuulijaryhmä jätti kynttilät ja kukat valkoiseen hankeen. Sankarivainajien muistaminen ja Marittan isän syntymäpäivätuokio kostutti mukana

olleitten silmäkulmat. Hämärtyvässä illassa kynttilöiden valo antoi hetkelle syvyyttä ja kävely talvisen metsän halki Musakalle oli sekin jo kokemus ja elämys sinänsä. Perillä

odotti maittava ruoka ja makoisat lölyt. Olipa siellä myös ”Pyhäjärven pojat” pilkkireissullaan ja saatiin viettää myös toiset synt-tarit. Antero Pärssinen oli seurueineen kalareissulla syntymäpäivänään ja näin mentiin tunnelmasta toiseen.

Pitkän ja vaiherikkaan päivän päätteeksi uni mais-tui ja aamulla lähdettiin kohti uusia seikkailuja kohti Terenttilää. Taipaleenjoen

jälle jäi kolme rauhan lu-mienkeliä ja makkarat pais-tuivat ja maistuivat ennen kotimatkaa.

Pian on kevät ja puut Karjalassa tuuhettuu ja käki kukkuu. Kirjoittaja miettii ja pohtii menikö talvinen Taipaleenjoki ja Karjala edelle kevään tunteja.

Kiitos kaikille kosketta-vista tuokioista. Iloisista, surullisista, herkistä ja kau-niista!

TERTTU RAVI

Kuvan miehiä tunnistettiin

Viime lehdessä julkaistu tuntematon kuva poiki lisätietoja. Anja Laine Hämeenkyröstä toimitti Sastamalan seudun Museolle sarjan potrettikuvia, joissa osa kuvan miehistä on sotilaspuvuissa. Kuvien taakse oli kirjoitettu henkilöiden nimiä ja osaan myös vuosiluku 1938. Lienevätkö miehet armeijakavereita, jotka ovat kokoontuneet yhteen?

Tunnistetut henkilöt: Eturivissä vasemmalta 1. Eino tai Lauri Matikainen Noitermaalta, 3. Tauno Kaasalainen Käkisalmen Ostamosta, 4. Mikko Kaasalainen Musakanlahdelta, s. 1915. Takarivissä vasemmalta 3. Arvi Nännimäinen Rahkojärveltä, 4. Niilo Heinonen, 5. Reino Patrakka Rantakylästä s. 1915, 6. Väinö Ahvonen Musakanlahdelta, s. 1915, 6. Jantunen (etunimi tuntematon).

Tietoja kuvasta voi edelleen lähettää Sastamalan seudun Museolle, Maria Pietilä p. (03) 5213 4554 tai maria.pietila@sastamala.fi

Karjalan Maijalle pieni valssi

Kevät saapuu tänne Pohjolaan,
pääskyt lentää merten takaa.
Kylväjä jo kulkee pellollaan.
Taas Karjalasta kaippuu palaa..
Laatokalta, laineet korkeat
ja lintuin laulut siellä helä..
Viljavina rakkaat rantamaat.
Näin Maijan mieli sinne halaa...

Rakkaita on laulut Karjalan,
rikkaampina saamme muistaa.
Satakieli lauloi kutsujaan,
sen laulurastas tahtoi toistaa.
Kullerot toi kevät kukkimaan.
Juhannus ruusut oi vaaleat.
Suvi kutsui kansaa katsomaan
löysi Maija maukkaat mansikat...

Ne Piskasenmäen maisemat
loi lapsuuden näin eläväksi.
Pyhäjärven pelot viljavat,
ne käyneet yhä lähemmäksi.
Sinne käyvät Maijan askeleet.
Sieltä soitot, laulut kantaa.
Siellä rannat, siellä syvänteet
on siellä uida hiekkarantaa...

Monen muiston mukaan ennättää,
näin askel hiljaa, vielä tulla.
Maijan muistot sinne lennättää,
ne suven laulut, kaikki kuulla.
Uusi metsä, noussut asumaan,
kesä, kuin kukkasien meri.
Käki jäänyt yksin kukkumaan.
Näin Maijan lapsuus siellä meni.

Toivakassa keväällä 2008
MARTTI PYLVÄNÄINEN

Valssin tahteihin kirjoitettu runo on
omistettu Maija Pirttimäelle, o.s. Virkkilä.

Kotikokin kertomaa

Äkryönää ja muuta perinteistä

Kevään tullessa ilmaantuu tarjolle taas uusia ruoka-aineita. Karjalainen keittokirja (**Pirkko Sallinen-Gimpl**) kertoo, että koivunmahlaa kerättiin kaikkialla Karjalassa, ”kevällä huhtikuussa kun lumet sulivat mäen rinteistä”. Koivunrunon alaosaan tehtiin pieni V:n muotoinen viillos, kuorta kohotettiin niin, että väliin mahtui ohut oksa, jota pitkin mahla valui alla olevaan astiaan. Juoksu-tuksen jälkeen viillos painettiin tiiviisti kiinni, ettei olisi vahingoitettu puuta.

Simanteko-ohjeitakin kiitetty kirja antaa; simaa tehtiin Karjalassa kuitenkin vain paikoin vapuksi ja nautittiin tippaleipien tai munkkien kanssa. Sima saattoi olla myös kesäpitojen juomaa. Rahti-liikkeen aikakaudella simaa katsottiin suopein silmin, vaikka ainesosia (ostosokeri, sitruunat ja rusinat) pidettiin kalliina. Ainakin kaupunkilasnuorisio Viipurissa omaksui siman osaksi vapunviettoa.

Ja kohta saadaan raparperia. Raparperijuoman ohjeen antaa **Linda Granfeld** Rautjärveltä: 4 litraa kylmää vettä, 2 sitruunaa, 3 lasillista sokeria ja 2 l raparperinpaloja. Ainekset yhdistetään ja annetaan seisoa huoneenlämmössä 2 vuorokautta. Sen jälkeen siivilöidään, pullotetaan ja säilytetään kylmässä. Hyvää janojuomaa.

Mummon kermaperunoiden ohjeen on kirjaan vin-kannut pyhäjärveläinen **Toini Pelkonen**. Eli eipä kannata heittää hukkaan ylimääräisiä keitettyjä perunoita, vaan tarjota ne hyväksi höystettyinä seuraavan päivän aterialla: 6-8 isoa kuorineen keitettyä perunaa, 1 rkl voita, sipuli ja 1 dl kermaa. Voi sulatetaan paksupohjaisessa kasarissa ja silputun sipulin annetaan kiehua voissa pehmeäksi. Lisätään kuutioidut perunat, kerma ja suola. Kiehaudetaan ja annetaan muhia niin että kerma imeytyy perunoihin. Sipulin asemasta tai lisäksi voi käyttää ruohosipulia ja tilliä.

Munakokkeliakin moni meistä lienee syönyt ainakin lapsuudessa. Toinin ”äkryönän” ohje kuuluu: 4 munaa, 4 rkl kermamaitoa, 1 tl voita, suolaa. Voi sulatetaan kattilassa, lisätään maito ja munat. Munia ei vispata, vaan rikotaan niiden koostumus. Annetaan hyytyä, vedetään reunoilta kokkareiksi. Ripautetaan suola. Jos lisää maitoa, tulee lusikalla syötävä munamaito. Munakokkeliä tehtiin yllätysvieraille ja kesällä sunnuntaiamuisin.

MARJO RISTILÄ-TOIKKA

VPL Pyhäjärvijuhlat Kauvatsalla 17.-18.7.2010

Majoitustilan tarjonta paranee

**Majoitustilanne Kauvatsalla ja lähistöllä
on selkeästi parempi kuin
alun perin on arvioitu.**

Kauvatsan karjalaiset ry on vuokrannut juhlien käyttöön seurakunnan leirikeskus Aittakarin, joka sijaitsee luonnonkauniin Sääksjärven rannalla n. 9 km:n etäisyydellä Kauvatsan keskustan, Yttilän juhlapaikoista.

Aittakarissa on kohtuuhintaisia yöpymispaikkoja n. 50 hengelle pääasiassa 4 hengen huoneissa. Vajaat puolet petipaikoista on yläsängyissä.

Majoituksen hintaan sisältyy aamusauna ja runsas aamiainen. Yöpyjän tulee ottaa omat lakanat ja tyynyliinat mukaan.

Tiedusteluihin vastaa ja varauksia ottaa vastaan Hannu Pruuki GSM 0400 945 252.

Muina majapaikkoina suosittelemme:

Anttilan tila Sonnilantie 111 32800 KOKEMÄKI Puh. 040 769 0599 n. 20 km juhlapaikoilta	Mantan saaritila Mantansaarentie 29-41 32800 KOKEMÄKI puh. 040 837 0476 n. 10 km juhlapaikoilta
--	---

Kesähotelli Tyrni Kauvatsantie 189 32800 KOKEMÄKI puh. 044 560 4758 n. 17 km juhlapaikoilta	Haapahuhdan tila Rintalammentie 84 32920 KAUVATSA puh. 040 506 1562 n. 10 km juhlapaikoilta
---	---

Tarkempia tietoja maja- ja juhlapaikoista sekä juhlaan liittyvistä asioista löydät kotisivuilta www.kauvatsankarjalaiset.net. Muista varata majapaikkasi ajoissa.

Juhliin liittyviin kysymyksiin vastaa Tuomo Hinkkanen GSM 0400 440 147.

TUOMO HINKKANEN
Juhlatoimikunta

Tilaa oma Pyhäjärvi-lehti
tai anna ystävälle ja sukulaiselle lahjaksi!
Soita p. 040 730 2622

vpl. Pyhäjärvi

Oikaisuja

Viime Pyhäjärvillehdessä Yrjö S. Kaasalainen kirjoitti, että Karjalan lahjoitusmaatalonpoikien muistomerkkien reliefit oli suunnitellut Viipurin läänin maaherra **Aarno Karimo**. Karimolla oli monta titteliä, mutta minkään läänin maaherrana hän ei ole koskaan ollut. Hän oli suomalainen kirjailija, taidemaalari, runoilija ja ”valkoinen sotilas”, majuri.

Viime vuoden helmi- ja maaliskuun ajan Aarno Karimon Kalevala-aiheisten taulujen näyttely oli Tampereen Suomalaisella klubilla. Näyttelyssä mukana ollut -M.L.

VIIME LEHDESSÄ ”Vanhat lehdet 25 vuoden takaa” -palstalle oli pujahtanut virhe. Kirjoituksessa mainittiin Keijo Huuhka, mutta oikea nimi on **Kalervo Huuhka**.

Koulupiirit ja sukukokoontumiset Pyhäjärvi-juhlilla

Olemme myös Kauvatsalla varautuneet erilaisten ryhmien kokoontumiseen lauantaina 17.7. klo 13-16 välisenä aikana.

Sukututkijoille olemme varanneet Leirikeskus Aittakarin salin, jonne mahtuu yli 80 henkilöä. Aittakarissa on tarjolla lounas sekä kanttiinin tuotteet. Toivomme etukäteisilmoittautumista Antero Pärssille, GSM 050 570 6575.

Kauvatsan keskustassa, kirkon ja seuratalon välitörmässä läheisyydessä, on ryhmille varattu n. 8 erikokoista kokoontumistilaa. Pyydän ryhmien vetäjiä ilmoittamaan arvioituista henkilömääristä ja AV-laitteiden tarpeista Tuomo Hinkkaselle GSM 0400 440 147.

Kaikissa kokoontumispaikoissa on vähintään minikanttiini, seuratalolla on tarjolla myös lounas. Antoisia kokoontumishetkiä.

TUOMO HINKKANEN
järjestelytoimikunta

Karjalan Liiton juhlavuosi näkyy Pitäjäyhdistysten Liiton toiminnassa Uudeksi puheenjohtajaksi metsäpirttiläinen Kalevi Hyytiä

Runsaat kolme vuotta sitten perustettuun Karjalaisen Pitäjäyhdistysten Liittoon kuuluu nykyisin 42 pitäjäseuraa. Karjalaisen Pitäjäyhdistysten Liitto on Karjalan Liiton pitäjäyhdistysten katto-organisaatio.

Alusta alkaen liittoa johtanut, Sortavalan seutua edustanut jaakkimalainen **Martti Nuikka** jätti maaliskuussa pidetyssä vuosikokouksessa paikkansa hallituksessa. Nuikka kertoi aktiivisuutensa yhdistystoiminnassa keskittyvän jatkossa Nuikan sukuseuraan. Karjalan Liiton kesäjuhlilla hän toimii kuitenkin vielä juhlien juhlatuomikunnan jäsenenä ja hengellisiä tilaisuuksia organisoivan työryhmän vetäjänä.

Varapuheenjohtajana aiemmin toiminut Kaakkois-Kannaksen aluetta edustava Metsäpirtti-seuran puheenjohtaja **Kalevi Hyytiä** valittiin uuden hallituksen järjestäytymiskokouksessa KPYL:n puheenjohtajaksi tälle vuodelle.

Niinikään vuodeksi kerallaan valittavana varapuheenjohtajana toimii uudelle kolmivuotiskaudelle hallitukseen valittu ja myös Karjalan Liiton hallituksessa KPYL:n mandaatilla toimiva, **Anna-Maija Nurminen-Lempinen** Kurkijoki-seurasta Keski-Karjalan alueelta.

Sääntöjen mukaan erovuorossa on kulloinkin kolme hallituksen jäsentä. Vuosikokouksessa vaihtuivat Viipurin seudun ja Sortavalan seudun edustajat.

Kalevi Hyytiä (keskellä raitapaidassa) opasti viime keväänä Suvannon seudun yhteisöjen edustajia Metsäpirtissä. Kuva: Marjo Ristilä-Toikka.

Hyytiän ja Nurminen-Lempisen lisäksi hallitukseen kuuluvat **Maijaliisa Kalliomäki**, Pääkaupunkiseudun usikirkkolaiset ry / Länsi-Kannaksen alue, **Timo Lindroos** (uusi), Viipurin pitäjäyhdistys ry / Viipurin seutu, **Terja-Leena Pulli**, Seiskari-Seura ry / Ulkosaaristo, **Kaarina Pärssinen**, Vpl Pyhäjärvi-seura ry / Käkisalmen seutu, **Riitta Reuhkala** (uusi), Suur-Jaakkimalaiset ry / Sortavalan seutu, **Olli Saatsi**, Suistamon Perinneseura ry / Raja-Karjalan alue ja **Pentti Talja**, Antrea-Seura ry / Keski-Kannaksen alue.

Vuosikokouksessa hyväksyttiin toimintasuunnitelma. Sen mukaan KPYL tukee pitäjäseuroja Karjalan Liiton strategian toteuttamisessa, mm. järjestämällä pitäjäseuroille soveltuvaa koulutusta.

KPYL antaa osallistumalla monessa paikassa tallojen merkittävän panoksen Karjalaisina Laulujuhlina vietettävälle kesäjuhlille ja juhluvuoden tapahtumiin.

Pitäjäyhteisöt ovat mukana 6.12.2010 seppelien laskussa Hietaniemen hautausmaalla Karjalaan jääneiden vainajien muistomerkillä, ja mahdollisesti

myös muissatilaisuuksissa. Pitäjien alueellista yhteistoimintaa kehitetään PYL:n toiminnan kautta.

KAARINA
PÄRSSINEN

KARJALAN LIITTO
1940-2010

www.karjalanliitto.fi

Piispaa virpomassa

Turun arkkihiippakunnan piispa **Kari Mäkinen** ja puolisonsa **Eija** järjestivät pääsiäisvastaanoton Palmusunnuntaina Porin raati-huoneella.

Kari Mäkinen valittiin vast'ikään arkkipiispaksi,

jossa tehtävässä hän aloittaa kesäkuun alussa.

Palmusunnuntain merkeissä ja vanhaa karjalaista tapaa noudattaen **Markku Pärssinen** virpoi tulevan arkkipiispan ja toivotti hänelle ”tuoreeks, terveeks,

tulevaks vuuek”. Keskustelun aikana sivuttiin pyhäjärveläistä virpomisperinnettä, jota ylläpidettiin Kiikassa Markun lapsuudessa. Nykyinen trullikultttuuri on vieraantunut alkuperäisestä kristillisestä tarkoituk-

sestaan.

Markku Pärssinen ojensi piispalle virpovitsan lisäksi pääsiäisleivän satakuntaisten talonpoikien tervehdyksenä ja onnitteluna arkkipiispanimityksen johdosta.

Vanhat palstat puhuvat

Vpl. Pyhäjärvi-lehti
25 vuotta sitten 26.4. 1985
Kooste: Reino Äikiä

Vpl. Pyhäjärvi-seuran virpomajuhla

Vpl. Pyhäjärvi-seuran virpomajuhla pidettiin 30.3. Karjalatalon Tuurnantuvassa. Yli 70 pyhäjärveläistä ja sakkolalaista täytti istumapaikat. Aulis Airtto taitavana juontajana sai yleisön lämpenemään kertomalla alkajaisiksi karjalaisista virpomatavoista ja loruista.

Varsinaisen ohjelman avauksen suorittajana oli 13-vuotias Martti Forsberg, joka esitti muutamia sävelmiä kitarallaan. Martin erinomaisen puhdas ja taidokas esitys sai yleisöltä lämpimän vastaanoton. Tämän jälkeen seurasi virpomavitsojen kauneuskilpailu. Ainoastaan neljä oli rohjennut tuoda vitsansa arvosteltavaksi. Yleisö valitsi kauneimman, jonka tekijä palkittiin.

Taitelija Hannu Syrjälähti esitti alkukantaisia rahvaan kansan puhallin- ja kielisoittimia. Syrjälähteen esitys herätti erikoisen suurta mielenkiintoa ja ihastusta. Sakkola-seuran harrastelijanäyttelijät, neljä naista, esittivät farssinäytelmän ”Kylän kello”. Näytelmän juoni kertoi kylän ämmien suulaasta juoruilusta ja parjailusta kyläyhteisössä. Juorut lentelivät aina Pyhäjärvelle asti. Näytelmä sai osakseen yleisöltä valtavat aplodit. Hannu Syrjälähti soitti vielä kanteellaan muutamia sävelmiä. Enni Strengell lausui Savon murteella hauskan runon nuoren tytöt riailusta.

Osmo Juvonen luovutti Eino Peltolan kiertopalkinnon ansioituneelle veteraaniurheilijalle Raino Nokelaiselle. Mauri Vanhanen esitti Nokelaiselle Pyhän-Säätiön tervehdyksen ja säätiön myöntämän stipendin hänen pitkäaikaisesta ja menestyksekkästä urheilu-urastaan kansainvälisillä kilpa-areenoilla.

Onnistunut virpomajuhla oli päättynyt. Haastattelemiselle jäi nytkin hyvin vähän aikaa. -J.V

Räisäläisten Säätiölle uusi puheenjohtaja

Räisäläisten Säätiön valtuuskunnan kokous pidettiin Tupalan Hovissa Säkylässä lauantaina 27.2.2010. Merkittävimmät päätökset koskivat säätiön hallituksen uuden puheenjohtajan valintaa ja Räisälä-juhlien tulevaisuutta.

Valtuuskunnan puheenjohtaja **Robert J. Rainio** totesi nyt eletävän muutosten aikaa.

– Tämä on ensimmäinen kerta kun valtuuskunnan kokous pidetään jossain muualla kuin Räisälän kansanopiston tiloissa. Vuosi on muutenkin mennyt surutyön merkeissä, sillä opiston menetyksen lisäksi olemme menettäneet ahkeran ja taitavan puheenjohtajan, kun **Juhani Huppunen** on poistunut keskuudestamme, murehti Robert Rainio.

Vaikka kokous ei ollutkaan perinteisesti opiston tiloissa, saatiin kuitenkin olla räisäläisessä huomassa, sillä Tupalan Hovia pitävän **Kirsti Tupalan** juuret ovat Räisälässä.

Valtuuskunnan kokouksen tehtävänä oli valita Säätiön hallitukselle uusi puheenjohtaja. Nykyisin Kauttualla asuva liikkeenharjoittaja **Pekka Lehtiö** (45) valittiin tehtävään täysin yksimielisesti.

Punklaitumella syntynyt Lehtiö toteaa isovanhempiensa kanssa lapsuudessa vietetyn ajan tartuttaneen

häneen karjalaisuuden kiipin.

– Äidin isä **Eino Kalenius** eli vaarini antoi minulle kirjan Viipurin viimeiset päivät. Vaikka minulle on kertynyt valtavasti Karjala-aiheisia kirjoja sen jälkeen, on se kirja suurimpia aarteitani. Kaleniuksen suvun kotiseutuna on ollut ainakin jo 1700-luvulla Humalaisten Joenmäki Räisälässä luovutetun Karjalan alueella, paljastaa Pekka Lehtiö.

Raumalla ja Köyliössä hautauspalveluja tarjoava säätiön uusi puheenjohtaja on koulutukseltaan yomeronomi. Sen jälkeen hän suoritti Sveitsissä operatiivisen hotellijohdon diplommin (myynti- ja markkinointilinja) ja oli siellä pari vuotta töissäkin.

Maisemat vaihtuivat kun Pekka siirtyi Venäjälle. Moskovassa suurlähetystössä hän oli kaksi vuotta hovimestarina, kunnes palasi kotimaahan ja uusien haasteiden pariin.

Kaiken muun ohessa hän Pekka Lehtiö on ehtinyt paneutua yhdistystoimintaan.

– Tällä hetkellä yhdistyksistä ovat kuvioissa esimerkiksi Humalaisten Nuoriso-seura Alku ry, Teollisuuden ja liikkeenharjoittajien seura Pamaus ry ja Suomalaisuuden liitto ry.

Pekka Lehtiön asunnossa Kauttuun Ruukinpuistossa on runsas valikoima Karjalaan liittyvää kirjallisuutta ja esineistöä.

Räisälä-juhlat Eurassa heinäkuussa

Vuodesta toiseen on odotettu hetkeä jolloin Karjalaseurojen jäsenistön ikääntymisen johdosta pitäjäjuhlien järjestäminen on toteutettava uusin järjestelyin. Säätiön vakaa päätös on edelleen, että niin kauan kuin kävijöitä riittää myös juhlat järjestetään jossain muodossa. Vuonna 2011 eli ensi vuoden kesänä säätiö on uuden tilanteen edessä jolloin mikään karjala-seura ei vastaa paikallisista järjestelyistä.

Juhlien suunnittelua varten valtuuskunta valitsi hallituksen ja valtuuskunnan edustajista juhlatuomikunnan. Sen tehtävänä tulee olemaan ensinnäkin pohtia

toteutetaanko Räisälä-juhlat yksi- vai kaksipäiväisinä. Toinen tutkittava asia on selvittää mahdollisuus vakituiseen juhlapaikan käyttämiseen.

Tänä vuonna Räisälä-juhlat pidetään Eurassa 3.–4.7. ja Euran Karjalaiset ry toimii paikallisena järjestäjänä. Erikoistapahtumana pidetään lauantaina yleisön toimoma Elisenvaara-tapaaminen, johon kaikki asiasta kiinnostuneet ovat tervetulleita. Keskustelutilaisuuksissa ovat mukana ainakin pommituksen kokeneet Aila Rusi ja Esko Ahola sekä tapahtumiin perehtynyt toimittaja Erkki Rahkola.

KULLERVO
HUPPUNEN

Vaakunapaitoja, dokumenttielokuvaa Muis-tojen järvi ja seuran historiikkia on edelleen saatavana. Hanki edullisesti esim. matkaryhmällesi tai sukokokoukseen osallistujille yhdistävä Vpl. Pyhäjärven vaakunapaita! Tilaukset Kaarina Pärssinen 040-519 3036, e-mail kaarinaparssinen@gmail.com tai Kaisa-Liisa Korhonen 050-590 5433, e-mail kaisaliisa.korhonen@kolumbus.fi

Aidon värisellä Vpl. Pyhäjärven vaakunan kuvala ja tekstillä PYHÄJÄRVI VPL varustettua, erittäin hyvälaatuista T-paitaa löytyy joko valkoisena tai helmenharmaana, koot S, M, L, XL, XXL ja XXXL, hinta 12 eur/kpl, jos tilaat kerralla 10 paitaa saat ne yhteishintaan 100 eur. Dokumenttielokuva Muistojen järvi vuosilta 1939-44 Pyhäjärvellä, jäljellä DVD-versiota rajoitettu määrä 20 eur/kpl. Vpl Pyhäjärvi-seuran 50-vuotishistoriikki, erikoistarjouksena 10 eur/kpl. Postitettaviin lähetyksiin lisätään postituskulut, noudosta Karjalatalolta voi sopia (ei kuluja).

Vpl. Pyhäjärvi-seura ry.

MATKATARJONTAAMME VUONNA 2010 – www.vesilahdenliikenne.fi

19. – 22.7.2010 LAATOKAN KIERROS
- Kierrämme Laatokka-järven ja näemme matkan varrella monia mielenkiintoisia kohteita, mm. Vanha Valamo, Aunuksen kaupunki, Syväri.
- Majoitukset Sortavalassa, Aunuksessa ja Terijoenla.
- Bussireitti Narva – Lempäälä – Tampere – Lahti
- Hinta: 385 e / henkilö, sisältäen bussikuljetukset, hotellimajoitukset puolihoitolla, retkievää, ryhmäviisumin ja matkanjohtajan palvelut. Lisämaksusta, retki Valamoon.

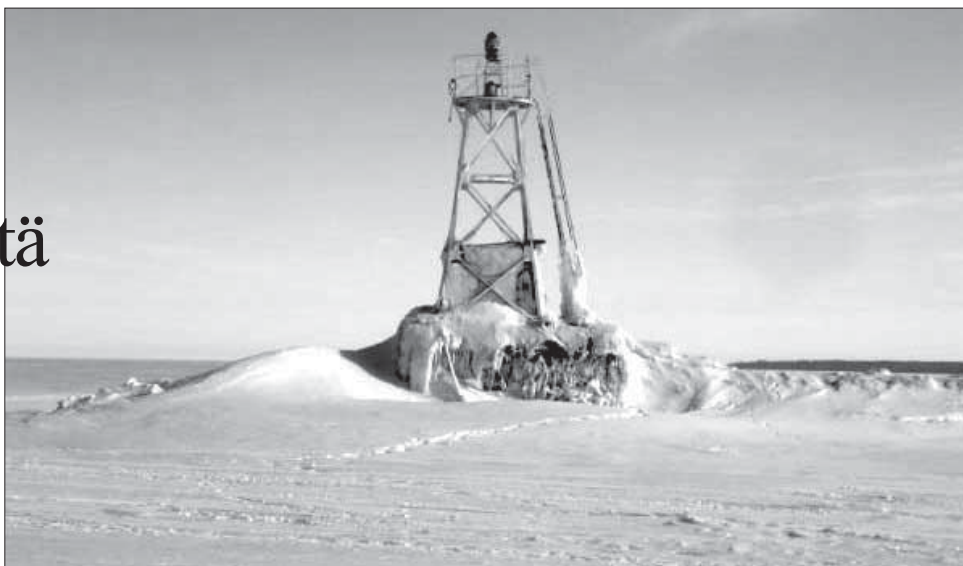
Tarkemmat matkaohjelmat, muut lisätiedot ja ilmoittautumiset:

Vesilahden Liikenne

Myllytie 58, 37370 NARVA
p. (03) 373 7300
info@vesilahdenliikenne.net
tai Hannu Turkkinen p. 040-5814398
hannu.turkkinen@kotiporrtti.fi

Talvi- maisemia Pyhäjärveltä 2010

Sortanlahden aallonmur-
tajan päässä oleva loisto
talvisessa asussaan
13.03.2010.

Pietarin vesilaitoksen johdon ”loma-
hotelli” Keljassa Lankisen mäellä. Ku-
vassa näkyvien rakennusten lisäksi
kompleksiin kuuluu taaempaan ole-
va palvelusväen talo ja ainakin yksi
ulkorakennus. Etualalla vasemmalla
Pakaristen pihapiiriin tulleita ja enti-
siä rakennuksia nykykunnossaan.
Kuvat: Antero Pärssinen.

PYHÄJÄRVI-TUOTTEITA saatava:

- * **Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön 60-vuotishistoriikki.**
Hinta 20 euroa+ postikulut.
- * **Isännänviiri** (suunnittelu Kaarle Viika)
350 tai 450 cm. Hinta 75 euroa + postikulut
- * **Vpl. Pyhäjärvi pöytästandaari** (suunnittelu Kaar-
le Viika) jälleen saatavana hinta 40 euroa + postiku-
lut.

- * **Reino O. Kukko ja Kaarle Viika, Vpl. Pyhä-
järvi** v. 1989 ilmestynyttä kuvateosta edelleen
saatavissa.
Hinta 25 euroa + postikulut.
- * **Kari Uusitalo ja Mauri Vanhanen Kaiku-
urheiluseuran historiikki.** Hinta 10 euroa + pos-
tikulut.
- * **Tilaukset säätiön asiamies** Pirjo Kiiala
puh. 044-2815047 pirjo.kiiala@luukku.com

Käki kukkuu siellä ja kevät on...

Pärssen Sukuseura ry järjestää Karjalan matkan 23.-26.05.2010 Käkisalmeen, Pyhäjärvelle/Konevitsaan ja Viipuriin, tarvittaessa myös Vuokselan Kuninkaan-
ristille ja Räisälään.

Matka tehdään erinomaiseksi todetun Hannu Putuksen 50-paikkaisella bussil-
la, joka lähtee Riihikoskelta ja ajaa Huittisten, Sastamalan ja Tampereen kautta
Lahteen, josta edelleen Vaalimaan kautta Musakan Lomarantaan Pyhäjärvelle.
Matkan hinta puolihoidolla tulee olemaan lähtijöiden määrästä riippuen 300
euron suuruusluokassa. Varaa paikkasi 26.4. mennessä seuraavilta henkilöiltä
Tuomo Pärssinen, tuomo.parssinen@sci.fi puh. 044 0495895
Antero Pärssinen tero.parssi@phnet.fi puh. 050 5706575
Timo Pohjola timo.pohjola@seutuposti.fi puh. 044 778 2250

Saat tarkemmat ohjeet matkasta ja sen valmistelusta asiakirjoineen,
jotka on palautettava Tuomo Pärssiselle 05 05.2010 mennessä.

Tilaa lehti
omaksi,
ystävälle tai
sukulaiselle
lahjaksi
p. 040 730 2622

vpl.
Pyhäjärvi

Pyhäjärvi-lehden seuraava numero:
ilmestyy toukokuussa,
aineistojen pitää olla toimituksessa
viimeistään su 9.5. 2010 mennessä.

Mistä löydän hyvän lahjan?

Tässä vihje: Hanki kirjapari **Kaunisti Vpl Pyhäjärveä**. osat I ja II.
Yhteensä 736 sivua ja 1750 kuvaa. Koko A4.
Hinta vain 95 euroa + läh. kulut. Lisätietoja ja tilaukset:
larjava@gmail.com tai 050 3425027
Saatavana myös johtokunnan jäseniltä ilman läh. kuluja

SASTAMALAN SEUDUN MUSEO

on avoinna toukokuusta elokuuhun
keskiviikkoisin klo 12-18 ja
torstaista sunnuntaihin klo 12-16.
Muina aikoina sopimuksen mukaan.

Kädentaidot Vpl. Pyhäjärvellä -näyttely
on esillä myös vuonna 2010.

Opastusvarauksissa ja muissa tiedusteluissa yhteys:
Maria Pietilä, museonjohtajap. (03) 5213 4554
Maria.Pietila@sastamala.fi
Sastamalan seudun Museo
Jaatsinkatu 2 38210 Sastamala

Kevätretki Kotkaan

Lähde kanssamme kevätretkelle Kotkaan la
29.5.2010. Lähtö Talma Bussin 2-kerroksisella linja-
autolla Helsingistä Kiasman turistipysäkiltä klo 8.00
ja ½ h aikaisemmin Hyrylästä. Pääkohteinaamme
ovat Sapokan vesipuisto, Merikeskus Vellamo ja
Akvaariotalo Maretarium.

Matkan hintaan sisältyvät linja-automatkat, kahvi-
latarjoilu Kotkan Toriterassilla, opastettu kaupunki-
kierros ja käynti Sapokan vesipuistossa, pääsymak-
sut ja opastetut tutustumiskäynnit Merikeskus Vella-
mossa ja Akvaariotalo Maretariumissa sekä lounas
noutopöydästä Ravintola Keisarinsatamassa.

Tiedustelut ja ilmoittautumiset kevätretkelle vii-
meistään 08.05.10 mennessä Kaarina Pärssinen 040-
519 3036, e-mail kaarinaparsinen@gmail.com tai
Kaisa-Liisa Korhonen 050-590 5433, e-mail
kaisaliisa.korhonen@kolumbus.fi. Matkan hinta on
60 eur/henkilö ja se maksetaan etukäteen 12.5.10
mennessä seuran tilille Nordea 127130-255715 .
Lämpimästi tervetuloa!

Vpl. Pyhäjärvi-seura ry

TAPAHTUMAKALENTERI

Lahden seudun Vpl Pyhäjärvi-kerho tekee torstaina
toukokuun 6. päivänä retken Forssaan Aila ja Esko
Puputin luo. Lähtö Lahden torin parkkipaikalta klo
10.30. Ilmoittauduthan Raimolle tai Anterolle 04.05.2010
mennessä. Kaikki mukaan!

Tampereen Seudun Vpl. Pyhäjärvierhon kevään vii-
meinen tarinatuokio on ke 21.4. klo 13 Koulukatu 12.
Kevätretki tehdään Porvooseen 8.5.2010. Matkan hinta
on 40 e hengeltä, hintaan sisältyy myös buffee-ruokailu
ja tulomatalla kahvi. Ilmoittautumiset 26.4. mennessä
Laila Innaselle puh. 0405049135 tai Leevi Hietaselle puh.
0407072439.

Syksyn ensimmäinen tarinatuokio on syyskuussa ja siitä
ilmoitetaan tarkemmin tässä lehdessä.

Kukkojen Sukuseuran sukuseuramatka Pyhäjärvelle
11.-14.6.2010. Matka sisältää mm. tutustumista kotipaik-
koihin ja Konevitsan luostarisaareen. Majoitus Musakan
Lomarannassa puolihoidolla (sis. aamiaisen ja päivälli-
nen). Matkalle otetaan mukaan max 40 hlöä ja paikkoja
on vielä jäljellä. Jos paikkoja riittää, niin mukaan pääsee
myös sukuseuran ulkopuoleltakin. Matkan kokonaishin-
ta 250 euroa. Tiedustelut ja ilmoittautumiset viimeistään
30.4.2010 Jari Kukolle puh: 0400-965596.

**Montruan, Pöhlölän ja Kalamajan jakokunnan ke-
säretki** Ruotsiin 4.-8.7.2010. Viitaten Vpl.Pyhäjärvi-
lehdessä N:o2/2010 olleeseen ennakkotietoon, ilmoi-
tamme tämän valmismatkan sisältävän: Bussimatkan
Sastamala-Skåne-Sastamala, laivamatkan Turku-Tukhol-
ma-Turku A-hytti(4henk.) sisältäen aamiaisen ja Scandic
hotellissa yöpymisen (2vrk) sisältäen myös aamiaisen.
Matkan hinta 330 euroa aikuiset ja lapset alle 12v
puoleen hintaan. Paluumatkalla käymme tervehtimässä
Marjatta ja Göran Grönhammaria, ennen Kolmärenin
eläinpuistoon tutustumista.
Sitovat ilmoittautumiset huhtikuun loppuun mennessä
Yrjö S. Kaasalaiselle (02)6740250, Gsm 0400626770 tai
email: yrjo.kaasalainen@luukku.com. Tervetuloa joko-
kunnan kesäiselle Ruotsin matkalle! -Toimikunta

Matkoja Karjalaan: 7-10.5.2010 Karhunmäki – Kontu-
pohja – Kivatsinputous. 26-28. 5. 2010 Viipuri – Pyhä-
järvi. 1-4.6.2010 Viipuri – Lumivaara – Elisenvaara –
Pyhäjärvi. 14-17.6.2010 Pyhäjärvi – Konevitsa. 24-
26.6.2010 Viipuri – Pyhäjärvi – Käkisalme – Valamon
luostari – Rautu – Metsäpirtti. 7-10.7.2010 Viipuri –
Pyhäjärvi – Pietarin Kesäpalatsi. 13-16.8.2010 Viipuri –
Pyhäjärvi – Valamon luostari. Tied. Naskalin Manun
tyttö Heli Salminen, puh. 050-5671586, 02-6331784 tai
Liikenne Lönnberg, puh. 02-8652110

vpl. Pyhäjärvi

Julkaisija: Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö

VPL.PYHÄJÄRVI-
SÄÄTIÖ

Päätoimittaja:
Marjo Ristilä-Toikka
Rautasementtie 375
37570 Lempäälä
puh. 040 730 2622 tai
03-3748 448
marjo.ristila-toikka@
kolumbus.fi

Toimitusneuvosto:
Juhani Forsberg, Marja
Härmä, Yrjö S. Kaasalai-
nen, Pirjo Kiiala, Antero
Pärssinen, Salme Rintala
ja Marjo Ristilä-Toikka.

Sivunvalmistus:
Marjo Ristilä-Toikka

**Tilaukset, jakeluhäiriöt ja
osoitteenmuutokset:**
Toimitus, päätoimittaja
Rautasementtie, Lempäälä
kts. yhteystiedot vierestä

**Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön
asiamies**
Pirjo Kiiala
Lamminkankaantie 12
33420 Tampere
puh. 044-2815047
pirjo.kiiala@luukku.com

Painopaikka:
Satakunnan
Painotuote Oy, Kokemäki

Tilaushinnat: koti- ja ulkomaat 25 euroa/vsk.
Ilmoitushinnat (pmm): kuolinilmoitukset.....0,70 e
tekstissä.....0,80 e
pienin ilmoitus.....20 e
Hintoihin lisätään alv. 22%